

AGENDA 2030

*Transforming our world: the 2030
Agenda for Sustainable Development*

Dansk oversættelse - 2020

**UDENRIGS
MINISTERIET**

**VERDENS
BEDSTE
NYHEDER**

2030-PANELET

PRÆAMBEL

Denne dagsorden er en handlingsplan, der både skal gavne mennesker, kloden og velstanden i verden. Samtidig har planen til formål at styrke fred og frihed for alle. Vi erkender, at det at udrydde fattigdom i enhver form, herunder ekstrem fattigdom, er den største globale udfordring og en absolut nødvendighed for bæredygtig udvikling. Alle lande og interessenter vil i partnerskab samarbejde for at gennemføre denne plan. Vi er besluttet på at frigøre menneskeheden fra fattigdommens tyranni og vi ønsker at helbrede og beskytte vores planet. Vi er besluttet på at tage de store skridt til forandring, der er akut nødvendige for at få verden ind på en robust og bæredygtig kurs. Her ved begyndelsen af denne fælles rejse lover vi hinanden, at ingen må lades i stikken.

De 17 Verdensmål for Bæredygtig Udvikling og deres 169 delmål, som vi offentliggør i dag, viser omfanget og ambitionsniveauet for denne nye universelle dagsorden. Det er hensigten, at målene skal bygge videre på 2015-Målene og fuldføre det, som de ikke opnåede. Verdensmålene søger at realisere menneskerettigheder for alle, opnå

ligestilling mellem kønnene og styrke alle kvinder og piger. Målene er integrerede og uadskillelige, og de tager hensyn til en balance mellem de tre dimensioner af bæredygtig udvikling: den økonomiske-, sociale- og miljømæssige dimension.

Målene og delmålene vil stimulere til handling i løbet af de kommende femten år på områder, der er af kritisk vigtighed for menneskeheden og kloden:

MENNESKER

Vi er besluttet på at gøre en ende på fattigdom og sult i enhver form og på at sikre, at alle mennesker kan realisere deres potentiale i værdighed og lighed og i et sundt miljø.

KLODEN

Vi er besluttet på at beskytte kloden mod at blive gradvist ødelagt. Det skal blandt andet ske gennem bæredygtigt forbrug og produktion, forvaltning af naturressourcer og ved øjeblikkelig handling mod klimaforandringer, så klodens ressourcer kan opfylde både nuværende og fremtidige generationers behov.

VELSTAND

Vi er besluttet på at sikre, at alle mennesker kan nyde rige og tilfredsstillende liv, og at økonomiske, sociale og teknologiske fremskridt sker i harmoni med naturen.

FRED

Vi er besluttet på at skabe fredelige, retfærdige og inkluderende samfund, der er fri for frygt og vold. Der kan ikke opnås bæredygtig udvikling uden fred og omvendt kan der heller ikke opnås fred uden bæredygtig udvikling.

PARTNERSKAB

Vi er besluttet på at mobilisere de ressourcer, der er nødvendige for at implementere denne dagsorden gennem et revitaliseret Globalt Partnerskab for Bæredygtig Udvikling, baseret på styrket global solidaritet. Alle lande, alle interessenter og alle mennesker skal være med, og der skal være særligt fokus på behovene hos de fattigste og mest sårbare.

Verdensmålenes indre sammenhænge og integrerede natur er afgørende for, at denne nye dagsordens formål bliver realiseret. Hvis vi gennemfører vores ambitioner i denne dagsordens fulde omfang, vil alle menneskers liv blive betydeligt bedre, og vores verden vil blive positivt forandret.

ERKLÆRING INTRODUKTION

1. Vi, de stats- og regeringsledere og højtstående repræsentanter, som er samlet i De Forenede Nationers hovedkvarter i New York fra 25. til 27. september 2015, idet organisationen fejrer sin halvfjerd-sindstyvende fødselsdag, er i dag blevet enige om nye Verdensmål for Bæredygtig Udvikling.

2. På vegne af de befolkninger, vi tjener, har vi vedtaget en historisk beslutning om et omfattende og vidtrækkende sæt af universelle og transformativt mål og delmål, hvor mennesket er omdrejningspunktet. Vi forpligter os til at arbejde utrætteligt for at gennemføre denne dagsorden fuldt ud inden 2030. Vi anerkender, at det at udrydde fattigdom i enhver form, heriblandt ekstrem fattigdom, er den største globale udfordring og en nødvendig forudsætning for at opnå bæredygtig udvikling. Vi er forpligtede på at opnå bæredygtig udvikling i dens tre dimensioner - økonomisk, social og miljømæssig - på en balanceret og integreret måde. Vi vil også bygge videre på resultaterne fra 2015-Målene og arbejde for at fuldføre de mål, der endnu ikke er nået.

3. Vi beslutter, at vi fra nu og indtil 2030 vil gøre en ende på fattigdom og sult alle steder, bekæmpe ulighed i og mellem lande, opbygge fredelige og retfærdige samfund, beskytte menneskerettigheder, fremme ligestilling og styrke kvinder og piger, og sikre varig beskyttelse af kloden og dens naturressourcer. Vi beslutter også, at vi vil skabe de rette betingelser for bæredygtig, inkluderende og varig økonomisk vækst, delt velstand og ordentligt arbejde til alle, med forståelse for de forskellige udgangspunkter for national udvikling og kapacitet.

4. Her ved begyndelsen af denne store fælles rejse erklærer vi, at ingen må lades i stikken. Vi anerkender, at individets menneskelige værdighed er fundamental, og vi ønsker at se Verdensmålene og deres delmål gennemført for alle nationer og folkeslag og for alle dele af samfundet. Og vi vil tilstræbe at hjælpe dem, der er længst bagud, først.

5. Dette er en dagsorden af hidtil uset omfang og betydning. Den er blevet vedtaget af alle lande, og den gælder for alle, dog med hensyntagen til forskellige nationale virkeligheder, kapaciteter og

udviklingsniveauer samt med respekt for nationale politiske beslutninger og prioriteter.

Disse mål og delmål er universelle og gælder for hele verden, hvilket både omfatter udviklingslandene og de allerede udviklede lande. Målene er integrerede og uadskillelige, og de balancerer de tre dimensioner af bæredygtig udvikling.

6. Målene og delmålene er resultatet af over to års intensiv konsultation med offentligheden og inddragelse af civilsamfundet og andre interessenter over hele verden, og der har været særligt fokus på de fattigstes og de mest sårbare stemmer. Denne konsultation inkluderede værdifuldt arbejde af Generalforsamlingens Open Working Group for Verdensmål og af De Forenede Nationer, hvis generalsekretær leverede en synteserapport i december 2014.

VORES VISION

7. Med disse Verdensmål og delmål fremsætter vi en ekstremt ambitiøs vision om gennemgribende forandring. Vi forestiller os en verden fri for fattigdom, sult, sygdom og nød, hvor alt liv kan trives. Vi ser for os en verden fri for frygt og vold. En verden, hvor alle kan læse og skrive. En verden, hvor alle har lige adgang til kvalitetsuddannelse på alle niveauer, til sundhedsydelser og socialt sikkerhedsnet. Og hvor både det fysiske, mentale og sociale velbefindende er

sikret. En verden med bedre hygiejne, hvor vi bekræfter vores forpligtelser til at sikre rent vand og sanitet som en menneskeret. Hvor der er tilstrækkelig mad, der er både sikker, nærende og til at betale for alle. En verden, hvor alle steder, mennesker lever, er sikre, robuste og bæredygtige, og hvor alle har adgang og råd til pålidelig, bæredygtig energi.

8. Vi ser en verden for os, hvor der er universel respekt for menneskerettigheder og menneskelig værdighed, lov og orden, retfærdighed, lighed og ikke-diskrimination. Med respekt for diversitet inden for race, etnicitet og kultur, og med lige muligheder for at realisere det fulde menneskelige potentiale og bidrage til den fælles velstand. En verden, som investerer i sine børn, og hvor hvert barn vokser op uden vold og udnyttelse. En verden, hvor hver kvinde og pige oplever fuld ligestilling og hvor alle juridiske, sociale og økonomiske barrierer for deres myndiggørelse er blevet fjernet. En retfærdig, lige, tolerant, åben og socialt inkluderende verden, hvor de mest sårbare behov er dækket.

9. Vi forestiller os en verden, hvor hvert land nyder vedvarende, inkluderende og bæredygtig vækst og hvor der er anstændigt arbejde til alle. En verden, hvor forbrug og produktion og brugen af alle naturressourcer sker bæredygtigt - både med hensyn til luften og landjorden, floder, søer og grundvand. En verden, hvor demokrati, god regeringsførelse

og lov og orden, samt et nationalt og internationalt fordrende miljø, er essentielle for bæredygtig udvikling. Herunder vedvarende og inkluderende økonomisk vækst, social udvikling, miljøbeskyttelse og udryddelsen af fattigdom og sult. En verden, hvor udvikling og brug af teknologi er klima-sensitive, robuste og respekterer biodiversiteten. Hvor menneskeheden lever i harmoni med naturen og hvor dyrelivet og andre levende væsener bliver beskyttet.

VORES FÆLLES PRINCIPPER OG FORPLIGTELSE

10. Den nye dagsorden er styret af FN-pagtens formål og principper, heriblandt fuld respekt for international ret. Den er funderet i FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder, internationale menneskerettighedstraktater, Millennium-erklæringen og slutdokumentet fra FN-topmødet i 2005. Desuden er den udfærdiget i forlængelse af andre indsats, såsom FN's Erklæring om Retten til Udvikling.

11. Vi genbekræfter resultaterne af alle større FN-konferencer og topmøder, som har lagt et solidt fundament for bæredygtig udvikling, og som har hjulpet med at udforme den nye dagsorden. Heriblandt Rio-erklæringen, Verdens-topmødet om Bæredygtig Udvikling, Verdenstopmødet om Social Udvikling, Handlingsprogrammet fra Den Internationale Konference om Befolkning og

Udvikling, Beijing-handlingsplatformen og FN-konferencen om Bæredygtig Udvikling ("Rio+20"). Vi genbekræfter også opfølgningerne på disse konferencer, heriblandt resultaterne fra den fjerde FN-konference om de mindst udviklede lande, den tredje konference om små udviklings-østater, den anden FN-konference om udviklingslande uden adgang til havet, og den tredje FN-verdenskonference om katastroforebygning.

12. Vi genbekræfter alle principperne i Rio-erklæringen om Miljø og Udvikling, herunder blandt andet princippet om fælles, men differentieret, ansvar, som anført i erklæringens syvende princip.

13. Udfordringerne og forpligtelserne omfattet af disse store konferencer og topmøder hænger tæt sammen og kræver integrerede løsninger. Der er brug for en ny tilgang for at håndtere dem effektivt. Bæredygtig udvikling anerkender, at dét at udrydde fattigdom i enhver form, bekæmpe ulighed i og mellem lande, bevare kloden, skabe bæredygtig og vedvarende vækst og fremme social inklusion er emner, der er indbyrdes forbundne og afhænger af hinanden.

VORES VERDEN I DAG

14. Vores møde sker på et tidspunkt, hvor der er umådelige udfordringer for bæredygtig udvikling. Milliarder af vores medborgere lever fortsat i fattigdom og bliver nægtet et liv i værdighed. Ulighe-

den er stigende både i og mellem lande. Muligheder, rigdom og magt er enormt ulige fordelt. Manglende ligestilling mellem kønnene er også fortsat en af de store udfordringer. Arbejdsløshed, især blandt unge, er en stor bekymring. Globale trusler mod sundheden, mere hyppige og intense naturkatastrofer, eskalerende konflikter, voldelig ekstremisme, terrorisme og relaterede humanitære katastrofer og fordrivelse af mennesker truer med at ødelægge mange af de fremskridt inden for udvikling, som der er opnået i de seneste årtier. Listen over de problemer, menneskeheden står overfor, bliver yderligere forlænget af udtømming af naturressourcer og skadelige virkninger af miljøødelæggelser, heriblandt ørkenspredning, tørke, jordforringelse, mangel på ferskvand og tab af biodiversitet. Klimaforandringer er en af de største udfordringer i vor tid, og de negative konsekvenser underminerer alle landes muligheder for at opnå bæredygtig udvikling. Højere global temperatur, havstigninger, forsuring af havet og andre konsekvenser af klimaforandringerne har alvorlig indvirkning på områder langs kysterne og på lavtliggende lande ved havet, heriblandt mange af de mindst udviklede lande og små udviklings-østater. Mange samfund er truet på deres overlevelse, og hele klodens livsopretholdende systemer er i fare.

15. Det er dog også nu en tid med meget store muligheder. Der er gjort betydelige

fremskridt med at imødegå mange af udfordringerne inden for udvikling. I løbet af én generation er hundreder af millioner mennesker kommet ud af ekstrem fattigdom. Adgang til uddannelse er øget betydeligt for både piger og drenge. Udbredelsen af informations- og kommunikationsteknologi og større global forbundethed har et stort potentiale for at accelerere menneskelige fremskridt, bygge bro over den digitale kløft og for at udvikle videnssamfund, ligesom videnskabelig og teknologisk innovation gør inden for så forskellige områder som medicin og energi.

16. For næsten femten år siden blev 2015-Målene vedtaget. De gav en vigtig ramme for udvikling, og der er gjort betydeligt fremskridt på en række områder. Men fremskridtene har været ujævnt fordelt, især i Afrika, de mindst udviklede lande, og små udviklings-østater. Nogle af 2015-Målene er stadig ikke indfriet, især de, der relaterer sig reproduktiv sundhed og til sundheden hos mødre, nyfødte og børn. Vi forpligter os på ny til at nå alle 2015-Målene, hvilket også omfatter de mål, der ikke er på rette kurs. Det skal især ske ved at yde fokuseret og opskalaret assistance til de mindst udviklede lande og andre lande i særlige situationer, i overensstemmelse med relevante støtteprogrammer. Den nye dagsorden bygger på 2015-Målene og har til hensigt at fuldende det, som de ikke opnåede. Her er fokus især på at nå ud til og hjælpe de mest udsatte.

17. Den ramme, vi annoncerer i dag, er dog langt mere omfattende end 2015-Målene. Den sætter en lang række af økonomiske, sociale og miljømæssige mål sideløbende med de fortsatte udviklingsprioriteter som fattigdomsbekæmpelse, sundhed, uddannelse, fødevarer sikkerhed og bedre ernæring. Den lover også mere fredelige og inkluderende samfund. Desuden, og nok så vigtigt, definerer rammen også måder at implementere den på. Som en afspejling af den integrerede tilgang, som vi har valgt, er der mange dybe forbindelser og indbyrdes forbundne elementer på tværs af de nye Verdensmål og delmål.

DEN NYE PLAN: VERDENSMÅLENE

18. Vi offentliggør i dag 17 nye Verdensmål, med 169 delmål, som er integrerede og ikke kan splittes op. Aldrig før har verdens ledere forpligtet sig til at gå sammen om en så bred og universel politisk dagsorden. Vi er på vej i fælles retning mod bæredygtig udvikling, hvor vi dedikerer os til sammen at skabe global udvikling og "win-win" samarbejde, der kan give stort udbytte for alle lande og alle dele af verden. Vi genbekræfter, at alle stater har fuld permanent suverænitet over alle deres rigdomme, naturressourcer og økonomiske aktivitet, og at staterne kan bruge disse, som de selv ønsker. Vi vil implementere Verdensmålene til fuld gavn og glæde for alle i både de nuværende og de kommende generationer. I den forbin-

delse genbekræfter vi, at vi støtter op om international lov. Vi lægger vægt på, at Verdensmålene skal implementeres på en måde, der er i overensstemmelse med de rettigheder og de pligter, som stater har under Folkeretten.

19. Vi genbekræfter vigtigheden af FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne, samt andre internationale instrumenter relateret til menneskerettigheder og international lov. Vi lægger vægt på alle staters ansvar, i overensstemmelse med FN-pagten, for at respektere, beskytte og fremme menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder for alle, uden skelen til hverken race, hudfarve, køn, sprog, religion, politisk overbevisning eller andre holdninger, national eller social oprindelse, ejendom, herkomst, handicap eller andre omstændigheder.

20. At styrke kvinder og piger og opnå fuld ligestilling mellem kønnene er et afgørende bidrag til at realisere Verdensmålene og deres delmål. Det er ikke muligt at opnå verdens fulde menneskelige potentiale og bæredygtige udvikling, hvis halvdelen af verdens befolkning fortsat nægtes deres fulde rettigheder og muligheder. Kvinder og piger må og skal nyde lige adgang til kvalitetsuddannelse, økonomiske ressourcer og politisk deltagelse, såvel som de samme muligheder for arbejde, lede og tage beslutninger på alle niveauer, som mænd og drenge har. Vi vil arbejde for, at der skal investeres

betydeligt mere i at mindske uligheder mellem kønnene, i at støtte institutioner i relation til kønsligestilling, samt i at styrke kvinder på globalt, regionalt og nationalt niveau. Alle former for diskrimination og vold mod kvinder og piger vil blive elimineret, heriblandt ved at engagere mænd og drenge. Det er afgørende, at kønsperspektivet integreres systematisk i gennemførelsen af Verdensmålene.

21. De nye Verdensmål og delmål træder i kraft 1. januar 2016 og vil være rettesnoren for vores beslutninger i de kommende femten år. Vi vil alle arbejde for at gennemføre Verdensmålene i vores egne lande og på regionalt og globalt niveau. Det skal ske med tanke for forskellige nationale omstændigheder, kapaciteter og udviklingstrin samt med respekt for nationale politikker og prioriteter. Vi vil respektere det nationale beslutningsrum for vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst, især for udviklingslande, mens vi samtidig holder os på linje med relevante internationale regler og forpligtelser. Vi anerkender også vigtigheden af de regionale og subregionale dimensioner, regional økonomisk integration og indbyrdes forbundethed i bæredygtig udvikling. Regionale og subregionale rammer kan hjælpe med at omsætte politiske beslutninger om bæredygtig udvikling effektivt til konkret handling på nationalt niveau.

22. Hvert land har sine egne særlige udfordringer i indsatsen for at opnå bæredygtig udvikling. De mest sårbare lande, og især de afrikanske lande, de mindst udviklede lande, små udviklingsøstater samt udviklingslande uden direkte adgang til havet, fortjener særlig opmærksomhed. Det samme gør lande, der er i konfliktsituationer, eller som har været det. Der er også alvorlige udfordringer internt i mange mellemindkomstlande.

23. De mest sårbare mennesker må og skal styrkes. Verdensmålene afspejler behovene hos alle børn, unge, personer med handicap (hvoraf over 80 procent lever i fattigdom), folk der lever med hiv/aids, ældre mennesker, oprindelige folk, flygtninge, internt fordrevne personer og migranter. Vi er besluttede på at tage yderligere effektive skridt og handlinger, i overensstemmelse med international lov, for at fjerne forhindringer og begrænsninger, styrke opbakningen og opfylde de særlige behov, som mennesker har i de områder, der er påvirket af komplekse humanitære nødsituationer og i områder, der er påvirket af terrorisme.

24. Vi er fast besluttet på at gøre en ende på alle former for fattigdom inden 2030. Alle mennesker skal opnå en grundlæggende levestandard, blandt andet gennem sociale sikkerhedsnet. Vi er også besluttet på at gøre en ende på sult, at opnå fødevarer sikkerhed og at

gøre en ende på alle former for fejlernæring. I den henseende genbekræfter vi den vigtige og inkluderende rolle, som Komiteen for Verdens Fødevarer sikkerhed spiller, og vi hilser Rom-erklæringen om fødevarer sikkerhed velkommen. Vi vil afsætte ressourcer til at udvikle landområder, bæredygtigt landbrug og fiskeri og støtte små landbrug, heriblandt især kvindelige bønder, husdyrholdere og fiskere i udviklingslandene, og især i de mindst udviklede lande.

25. Vi forpligter os til at sikre inkluderende og lige adgang til kvalitetsuddannelse på alle niveauer - fra dagtilbud, over grundskolen til ungdomsuddannelser, og til både universitetet og erhvervsskoler. Dette bør gælde for alle mennesker, uanset køn, alder, race, etnicitet og handicap. Det gælder også migranter, oprindelige folk samt børn og unge. Især de, der er i særligt sårbare situationer, bør have adgang til muligheder for livslang læring, der hjælper dem til at opnå den viden og de færdigheder, de har brug for til at kunne udnytte deres muligheder og til at kunne deltage fuldt ud i samfundet. Vi vil stræbe efter at give børn og unge omsorgsfulde rammer, så de kan realisere deres rettigheder og evner fuldt ud, og derved hjælpe vores lande med at opnå den demografiske dividende. Det skal blandt andet ske ved at skabe sikre skoler og styrke sammenhængskraften i både lokalsamfund og familier.

26. For at fremme fysisk og mental sundhed og velvære, og for at øge levealderen for alle, må vi sikre, at alle har adgang til sundhedssystemet og sundhedsydelser af god kvalitet. Ingen må lades i stikken. Vi forpligter os til at øge hastigheden på de fremskridt, der indtil nu er gjort inden for reduktion af dødeligheden hos mødre og nyfødte, og inden 2030 vil vi helt stoppe alle dødsfald af denne type, der kan forhindres. Vi forpligter os til at sikre adgang til seksuelle og reproduktive sundhedsydelser for alle, hvilket blandt andet omfatter familieplanlægning, information og uddannelse. Vi vil også i lige så høj grad accelerere fremskridtene i kampen mod malaria, hiv/aids, tuberkulose, hepatitis, ebola og andre smitsomme sygdomme og epidemier, heriblandt ved at tage fat om problemerne med stigende bakteriel resistens mod behandlingsmidlerne, og om problemet med sygdomme i udviklingslandene, der ikke er blevet gjort nok ved. Vi vil arbejde for at forebygge og behandle ikke-smitsomme sygdomme, heriblandt adfærdsforstyrrelser, hæmmet udvikling og neurologiske lidelser, som er en stor udfordring for bæredygtig udvikling.

27. Vi vil stræbe efter at skabe stærke økonomiske fundament for alle vores lande. Vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst er afgørende for velstand. Dette vil kun være muligt, hvis velstanden deles og der tages hånd om økonomisk ulighed. Vi vil arbejde for at opbygge dynamiske, bæredygtige

og innovative økonomier, der sætter mennesker i centrum. Vi vil fremme, at unge kommer i arbejde, at kvinder bliver økonomisk selvstændige og at arbejdet skal være værdigt for alle. Vi vil udrydde tvangsarbejde og menneskehandel og gøre en ende på børnearbejde i enhver form. Alle lande vil drage fordel af at have en sund og veluddannet arbejdsstyrke, der har den viden og de færdigheder, der er nødvendige for at kunne have et produktivt og tilfredsstillende arbejde og for at kunne deltage fuldt og helt i samfundet. Vi vil styrke de mindst udviklede landes produktive kapacitet i alle sektorer, heriblandt gennem strukturel forandring. Vi vil føre politik, der øger produktionskapaciteten, produktiviteten og produktiv ansættelse, finansiel inklusion, bæredygtigt landbrug, udvikling af fiskeri og husdyravl, bæredygtig udvikling af industrien og universel adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi, der er til at betale, samt bæredygtige transportsystemer og robust kvalitetsinfrastruktur.

28. Vi forpligter os til at foretage fundamentale ændringer i den måde, som vores samfund producerer og forbruger varer og tjenesteydelser på. Regeringer, internationale organisationer, erhvervslivet og andre ikke-statslige aktører og individer skal bidrage til at ændre ubæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre. Heriblandt ved at mobilisere finansiel og teknisk assistance fra alle kilder for at styrke udviklingslandenes

videnskabelige, teknologiske og innovative kapacitet til at bevæge sig mod mere bæredygtige produktions- og forbrugs-mønstre. Vi opfordrer til at implementere det 10-årige Rammeprogram for Bæredygtigt Forbrug og Produktion (10YFP). Verdensmålene kræver handling af alle lande, men de allerede udviklede lande skal gå forrest, og der skal tages hensyn til udviklingslandenes forskellige udviklingsstrin og formåen.

29. Vi anerkender det positive bidrag, som migranter yder til inkluderende vækst og bæredygtig udvikling. Vi anerkender også, at international migration er en virkelighed med mange facetter, der har stor relevans for udviklingen af både de lande, hvor migranterne kommer fra, deres transitlande, og for deres destinationslande. Migrationen kræver en sammenhængende og omfattende respons. Vi vil samarbejde internationalt for at sikre, at migrationen sker under sikre, ordnede og regulære forhold, med fuld respekt for menneskerettighederne og en human behandling af migranter, uanset deres migrationsstatus, samt af flygtninge og fordrevne personer. Et sådant samarbejde bør også styrke robustheden i de samfund, der huser flygtninge, især i udviklingslandene. Vi understreger, at migranter har ret til at vende tilbage til de lande, hvor de er statsborgere, og vi minder om, at staterne skal sikre, at deres borgere bliver ordentligt modtaget, når de vender hjem.

30. Stater bliver kraftigt opfordret til at afholde sig fra at indføre og udbrede ethvert unilateralt økonomisk, finansielt eller handelsmæssigt tiltag, der ikke er i overensstemmelse med international lov og FN-pagten, og som hindrer, at økonomisk og social udvikling kan opnås fuldt ud, især i udviklingslandene.

31. Vi anerkender, at UNFCCC er det primære internationale, mellemstatslige forum for at forhandle den globale indsats mod klimaforandringerne. Vi er besluttet på resolut at håndtere truslen fra klimaforandringer og miljøforringelser. Klimaforandringernes globale karakter kræver det bredest mulige internationale samarbejde for at nedbringe udslippet af globale drivhusgasser hurtigere og for at tilpasse os de negative effekter af forandringerne. Vi er alvorligt bekymrede for den betydelige forskel mellem på den ene side parternes samlede løfter om nedskæring af deres årlige udledninger af drivhusgasser i 2020, og på den anden side de udledningsscenerier, der giver en sandsynlig chance for at holde stigningen i den globale gennemsnitstemperatur under 2 eller 1,5 grader celsius i forhold til niveauet før industrialiseringen.

32. Med hensyn til COP21-konferencen i Paris i december understreger vi, hvor vigtigt det er, at alle stater arbejder for en ambitiøs og universel klimaaftale. Vi genbekræfter, at protokollen - eller andet juridisk dokument eller aftalt resultat med juridisk gyldighed under

UNFCCC og gyldigt for alle parter - skal være balanceret og omfatte blandt andet bekæmpelse af klimaforandringerne via grøn omstilling, klimatilpasning, finansiering, udvikling og overførsel af teknologi, kapacitetsopbygning og gennemsigtighed i handling og støtte.

33. Vi anerkender, at social og økonomisk udvikling afhænger af den bæredygtige håndtering af vores planets naturressourcer. Vi er derfor besluttet på at bevare og bruge oceaner og have, ferskvandsressourcer, skove, bjerge og vandfattige områder på en bæredygtig måde og at beskytte biodiversitet, økosystemer og dyreliv. Vi er også besluttet på at fremme bæredygtig turisme, håndtere vandmangel og vandforurening, at styrke samarbejdet mod ørkendannelse, landdegradering og tørke, og at fremme modstandsdygtighed og katastrofelandtning. I den henseende ser vi frem til COP13 for Konventionen om Biologisk Diversitet, der skal holdes i Mexico i 2016.

34. Vi anerkender, at bæredygtig byudvikling og byforvaltning er afgørende for vores befolknings livskvalitet. Vi vil samarbejde med lokale myndigheder og lokalsamfund for at forny og planlægge vores byer og bebyggelser på en måde, hvor der bliver skabt sammenhængskraft og personlig sikkerhed, og hvor innovation og jobskabelse bliver stimuleret. Vi vil reducere de negative effekter af byernes aktiviteter og de kemikalier, der er skadelige for menneskers helbred og

for miljøet. Heriblandt ved at bruge og håndtere kemikalier på en miljømæssigt fornuftig måde, bruge vand og energi mere effektivt, og ved at skabe mindre affald og i stedet genbruge mere. Vi vil arbejde for at minimere byernes klimabelastning. Og vi vil holde trends og fremskrivninger af befolkningsvæksten for øje i vores strategier og politikker for udvikling både nationalt, i landområder og i byerne. Vi ser frem til den kommende FN-konference om bæredygtig byudvikling, der vil finde sted i Quito, Ecuador.

35. Bæredygtig udvikling kan ikke opnås uden fred og sikkerhed, og fred og sikkerhed er truet, hvis der ikke opnås bæredygtig udvikling. Verdensmålene anerkender, at der er behov for at opbygge fredelige, retfærdige og inkluderende samfund, der giver lige adgang til retfærdighed, og som er baseret på både respekt for menneskerettighederne (heriblandt retten til udvikling), på effektiv lov og orden og god regeringsførelse på alle niveauer, samt på transparente, effektive og ansvarlige institutioner. Verdensmålene imødegår også faktorer, der skaber grobund for vold, usikkerhed og uretfærdighed, såsom korrupsion, dårlig regeringsførelse og ulovlige strømme af penge og våben. Vi må og skal kraftigt forøge vores indsats for at løse og forebygge konflikter, blandt andet ved at sikre, at kvinder har en rolle i at skabe fred og opbygge stater. Vi opfordrer til yderligere handling og effektiv indsats

for at fjerne forhindringerne for, at de folk, der lever under kolonialt overherredømme og fremmed besættelse, der fortsat har en negativ indvirkning på deres økonomiske og sociale udvikling og deres miljø, kan opnå den fulde ret til selvbestemmelse i overensstemmelse med folkeretten.

36. Vi forpligter os til at fremme interkulturel forståelse, tolerance, gensidig respekt og en ånd af verdensborgerskab og fælles ansvar. Vi anerkender verdens naturlige og kulturelle diversitet, og vi erkender, at alle kulturer og civilisationer kan bidrage til - og er afgørende vigtige for - bæredygtig udvikling.

37. Sport er også vigtigt for bæredygtig udvikling. Vi anerkender det voksende bidrag, sport giver til at opnå udvikling og fred ved at fremme tolerance og respekt samt de bidrag, sporten yder til at styrke kvinder og unge, både som enkeltindivider og som samfund. Sport bidrager også til målene om sundhed, uddannelse og social inkludering.

38. Vi genbekræfter behovet for at respektere territorial integritet og staternes politiske uafhængighed i overensstemmelse med FN-pagten.

IMPLEMENTERING

39. Omfanget og ambitionen for Verdensmålene kræver et revitaliseret globalt partnerskab for at sikre imple-

menteringen. Vi bakker fuldt ud op om dette. Partnerskabet skal foregå i en ånd af global solidaritet, især solidaritet med de fattigste og med mennesker i sårbare situationer. Det vil facilitere et intensivt globalt engagement til støtte for implementeringen af alle målene og delmålene, og føre regeringer sammen med den private sektor, civilsamfundet, FN-systemet og andre aktører, hvor alle tilgængelige ressourcer bliver mobiliseret.

40. De delmål, der handler om midlerne til at implementere Verdensmålene, og som optræder under hvert mål, er lige så vigtige som de andre mål og delmål. De er nøglen til at virkeliggøre den samlede plan. Agenda 2030, og herunder Verdensmålene, kan opnås inden for rammerne af et revitaliseret globalt partnerskab for bæredygtig udvikling, der bliver understøttet af de konkrete beslutninger, der blev skitseret i resultatdokumenterne fra den Tredje Internationale Konference for Finansiering af Udvikling, der blev afholdt i Addis Ababa fra 13.-16. juli 2015. Vi hilser anbefalingen fra generalforsamlingen for Addis Ababa-handlingsplanen velkommen som en integreret del af Agenda 2030 for Bæredygtig Udvikling. Vi anerkender, at den fulde implementering af Addis Ababa-handlingsplanen er afgørende for at opnå Verdensmålene og deres delmål.

41. Vi anerkender, at hvert land har hovedansvaret for sin egen økonomiske og sociale udvikling. Agenda

2030 omhandler også midlerne til at implementere Verdensmålene og deres delmål. Vi erkender, at det vil inkludere mobiliseringen af finansielle ressourcer, såvel som kapacitetsopbygning og overførslen af miljøvenlig teknologi til udviklingslandene. Det skal blandt andet ske på særligt fordelagtige vilkår, efter gensidig aftale. Offentlig finansiering fra både nationale og internationale kilder vil spille en afgørende rolle i at give adgang til vigtige serviceydelser og offentlige goder samt som katalysator for andre kilder til finansiering. Vi anerkender den rolle, den bredt sammensatte private sektor spiller i implementeringen af Verdensmålene, lige fra mikrovirksomheder, kooperativer og multinationale selskaber til civilsamfundsorganisationer.

42. Vi støtter implementeringen af relevante strategier og handlingsprogrammer, heriblandt Istanbul-erklæringen samt de Små Udviklings-østaters Strategi for Fremskyndede Foranstaltninger (SAMOA) og Wien-handlingsprogrammet for Udviklingslande Uden Adgang til Havet. Vi genbekræfter vigtigheden af at støtte Den Afrikanske Unions Agenda 2063 og programmet for Det Nye Partnerskab for Afrikas Udvikling (NEPAD). Alle disse indgår i fundamentet for Verdensmålene. Vi erkender den store udfordring, som lande både i konfliktsituationer og efter konflikter har med at opnå varig fred og bæredygtig udvikling.

43. Vi understreger, at international offentlig finansiering spiller en vigtig rolle som supplement til landenes indsats for at mobilisere offentlige ressourcer nationalt, især i de fattigste og mest sårbare lande, der selv har begrænsede ressourcer. En vigtig rolle for international offentlig finansiering, heriblandt statslig udviklingsbistand (ODA), er at være katalysator for yderligere mobilisering af ressourcer fra andre kilder, både offentlige og private. Bidragsyderne af statslig udviklingsbistand genbekræfter deres respektive forpligtelser, heriblandt det løfte, mange udviklede lande har givet om at nå et mål om at yde bistand på 0,7% af deres bruttonationalindkomst, og bistand på mellem 0,15 og 0,2 procent af BNI til de mindst udviklede lande.

44. Vi anerkender, hvor vigtigt det er, at internationale finansinstitutioner understøtter især udviklingslandenes politiske handlingsmuligheder i overensstemmelse med institutionernes mandat. Vi fornyer vores forpligtelse til at gøre udviklingslandenes stemme stærkere og bredere i internationale økonomiske beslutninger, normfastsættelse og global økonomisk styring. Især med tanke på afrikanske lande, de mindst udviklede lande, udviklingslande uden adgang til havet, små udviklings-østater og mellemindkomstlande.

45. Vi anerkender også den vigtige rolle, som nationale parlamenter spiller gennem deres vedtagelse af lovgivning

og godkendelse af budgetter samt deres rolle med at sikre ansvaret for den effektive implementering af vores forpligtelser. Omkring implementeringen vil regeringer og offentlige institutioner også arbejde tæt sammen med regionale og lokale myndigheder, subregionale institutioner, internationale organisationer, den akademiske verden, velgørende organisationer, grupper af frivillige, og andre.

46. Vi understreger den vigtige rolle og de relative fordele, som FN-systemet giver for at opnå Verdensmålene og bæredygtig udvikling, såfremt FN har tilstrækkelige ressourcer, og er relevant sammenhængende og effektivt. Vi lægger vægt på styrket nationalt ejerskab og lederskab på landeniveau, samtidig med at vi udtrykker opbakning til den nuværende ECOSOC-dialog, om hvordan FN's udviklingssystem skal positionere sig på længere sigt i konteksten af Verdensmålene.

OPFØLGNING OG EVALUERING

47. Vores regeringer har det primære ansvar for at evaluere og følge op på de resultater, der bliver opnået med at implementere Verdensmålene og deres delmål over de kommende 15 år. Det gælder både på nationalt, regionalt og globalt plan. For at støtte ansvarligheden over for vores borgere vil vi sørge for systematisk opfølgning og evaluering på de forskellige niveauer, som fastlagt i denne dagsorden og Addis Ababa-handlings-

planen. Topmødet High Level Political Forum under Generalforsamlingen og Det Økonomiske og Sociale Råd (ECO-SOC) vil have den centrale rolle med at føre tilsyn med opfølgning og evaluering på det globale plan.

48. En række indikatorer er ved at blive udviklet for at hjælpe med dette arbejde. For at måle fremgangen og sikre, at ingen lades i stikken, er der brug for pålidelig, tilgængelig, rettidig og detaljeret data af høj kvalitet. Den slags data er nøglen til at træffe beslutninger. Data og information fra eksisterende rapporteringsmekanismer bør bruges, hvor det er muligt. Vi er enige om at intensivere vores indsatser for at styrke udviklingslandenes statistiske kapacitet, især i afrikanske lande, de mindst udviklede lande, udviklingslande uden adgang til havet, små udviklings-østater samt mellemindkomstlande. Vi er forpligtet til at udvikle bredere måder at måle fremskridt på, som supplement til bruttonationalproduktet (BNP).

EN KRAFTIG OPFORDRING TIL AT ÆNDRE VORES VERDEN

49. For halvfjerds år siden gik en tidligere generation af verdens ledere sammen om at skabe De Forenede Nationer. Fra krigens aske og splid formede de denne organisation og dens grundlæggende værdier om fred, dialog og internationalt samarbejde. FN-Pagten er det højeste udtryk for disse værdier.

50. I dag tager vi også en beslutning af stor historisk betydning. Vi vælger at opbygge en bedre fremtid for alle mennesker, heriblandt de millioner, der er blevet nægtet chancen for at leve et rimeligt, værdigt og givtigt liv og at opnå deres fulde menneskelige potentiale. Vi kan blive den første generation, der lykkes at gøre en ende på fattigdom, ligesom vi kan blive den sidste, der har en chance for at redde kloden. Verden bliver et bedre sted i 2030, hvis det lykkes for os at nå vores mål.

51. Det, vi annoncerer i dag - en plan for global handling over de kommende femten år - er en pagt for menneskeheden og kloden i det 21. århundrede. Børn og unge kvinder og mænd er afgørende forandringsagenter og de vil kunne bruge Verdensmålene som en platform for at kanalisere deres ubegrænsede kapacitet for aktivisme og skabe en bedre verden.

52. "Vi, De Forenede Nationers folk" er de berømte første ord i FN-Pagten. Det er disse samme Forenede Nationers folk, der i dag stævner ud på vejen mod 2030. Vores rejse vil involvere både regeringer, parlamenter, FN-systemet og andre internationale institutioner, lokale myndigheder, oprindelige folk, civilsamfundet, erhvervslivet og den private sektor, det videnskabelige og akademiske miljø - samt alle mennesker i verden. Millioner har allerede engageret sig i Verdensmålene og vil tage dem til sig. Det er en dagsorden skabt af mennesker og

for mennesker, og vi tror på, at det er det, der vil sikre, at Verdensmålene vil lykkes.

53. Fremtiden for både menneskeheden og for vores klode er i vores hænder. Den ligger også i hænderne på vore dages yngre generation, som vil give stafetten videre til fremtidige generationer. Vi har kortlagt vejen til bæredygtig udvikling; det er nu op til os alle sammen at sikre, at rejsen lykkes og at resultaterne ikke kan mistes igen.

VERDENSMÅL OG DELMÅL

54. De følgende mål og delmål er dem, vi er blevet enige om efter en inkluderende proces af mellemstatslige forhandlinger. Målene er baseret på forslaget fra Open Working Group, hvor forslaget indeholder en introduktion, der giver konteksten for målene.

55. Verdensmålene og deres delmål er integrerede og udelelige. De er globalt og universelt gældende, dog med hensyn til forskellige nationale virkeligheder, kapaciteter og udviklingsniveauer, og med respekt for national politik og prioriteringer. Delmålene er defineret som globale ambitioner, hvor hvert land sætter sine egne nationale mål med delmålene som rettesnor, men med hensyn til nationale omstændigheder. Hver regering vil også selv afgøre, hvordan disse globale ambitioner bør indgå i national planlægning, politik og strategi. Det er vigtigt at anerkende sammenhængen mellem

bæredygtig udvikling og andre relevante økonomiske, sociale og miljømæssige processer.

56. Idet vi vedtager disse mål og delmål, anerkender vi, at hvert land står overfor specifikke udfordringer i forhold til at opnå bæredygtig udvikling. Vi understreger de særlige udfordringer, der er for de mest sårbare lande og især for afrikanske lande, de mindst udviklede lande, udviklingslande uden adgang til havet, små udviklings-østater og mellemindkomstlande. Lande i konfliktsituationer har også brug for særlig opmærksomhed.

57. Vi erkender, at der ikke findes data om udgangspunktet for adskillige af delmålene, og vi anmoder om større hjælp til dataindsamling og kapacitetsopbygning i medlemslandene for at udvikle nationale og globale baselines, der hvor de endnu ikke findes. Vi forpligter os til at gøre noget ved denne mangel på dataindsamling, så vi bedre kan måle fremskridt, især for de delmål, der ikke har klare målsætninger, der kan udtrykkes med tal.

58. Vi opfordrer til, at stater fortsætter med at arbejde i andre forummer om vigtige problemstillinger, der kan give udfordringer med at implementere Verdensmålene, og vi respekterer disse processers uafhængige mandat. Vi har til hensigt, at Verdensmålene og deres implementering skal understøtte og ikke virke undergravende for disse andre processer og de beslutninger, der bliver taget dér.

59. Vi anerkender, at der er forskellige tilgange, visioner, modeller og redskaber tilgængelige i hvert lands indsats for at opnå bæredygtig udvikling, i overensstemmelse med sine egne nationale

omstændigheder og prioriteringer. Og vi genbekræfter, at planeten Jorden og dens økosystemer er vores fælles hjem, og at 'Moder Jord' er et almindeligt brugt udtryk i en række af verdens lande og regioner.

VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

- **Mål 1.** Vi skal afskaffe alle former for fattigdom i verden.
- **Mål 2.** Vi skal stoppe sult, opnå fødevarer sikkerhed og forbedret ernæring, samt fremme bæredygtigt landbrug.
- **Mål 3.** Vi skal sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper.
- **Mål 4.** Vi skal sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring.
- **Mål 5.** Vi skal opnå ligestilling mellem kønnene og styrke kvinder og pigers rettigheder og muligheder.
- **Mål 6.** Vi skal sikre bæredygtig adgang til og forvaltning af vand og sanitet for alle.
- **Mål 7.** Vi skal sikre, at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi, til en overkommelig pris.
- **Mål 8.** Vi skal fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse samt anstændigt arbejde til alle.
- **Mål 9.** Vi skal bygge robust infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og understøtte innovation.
- **Mål 10.** Vi skal reducere ulighed i og mellem lande.
- **Mål 11.** Vi skal gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige.
- **Mål 12.** Vi skal sikre bæredygtigt forbrug og produktionsformer.
- **Mål 13.** Vi skal handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser.*
- **Mål 14.** Vi skal bevare og sikre bæredygtig brug af verdens have og deres ressourcer.
- **Mål 15.** Vi skal beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, fremme bæredygtigt skovbrug, bekæmpe ørkendannelse samt standse jordforringelser og tab af biodiversitet.
- **Mål 16.** Vi skal støtte fredelige og inkluderende samfund. Give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer.
- **Mål 17.** Vi skal revitalisere det globale partnerskab for bæredygtig udvikling og styrke midlerne til at nå målene.

* Idet vi anerkender, at FN's Rammekonvention om Klimaændringer (UNFCCC) er det primære internationale og mellemstatslige forum for at forhandle den globale indsats mod klimaforandringerne.

MÅL 1 Vi skal afskaffe alle former for fattigdom i verden

1.1 Ekstrem fattigdom skal helt afskaffes, for alle mennesker, overalt i verden, inden 2030. Det vil sige, at ingen skal leve under den internationale fattigdomsgrænse, som p.t. er på 1,90 dollars om dagen.¹

1.2 Inden 2030 skal andelen af mænd, kvinder og børn, der lever under de nationalt definerede fattigdomsgrænser, mindst halveres.

1.3 Der skal indføres nationalt passende sociale beskyttelsessystemer og indsatser for alle, heriblandt sociale sikkerhedsnet, og inden 2030 skal de fattige og udsatte have opnået betydelig dækning.

1.4 Inden 2030 skal vi sikre, at alle mænd og kvinder, især de fattige og udsatte, har lige rettigheder til økonomiske ressourcer. Der skal også være adgang til basale ydelser, ejerskab og kontrol over jord og andre former for ejendom, arv, naturressourcer, passende ny teknologi samt bankforretninger, inklusive mikrofinansiering.

1.5 Inden 2030 skal de fattige og udsatte gøres mere robuste over for klima-relaterede katastrofer og andre økonomiske, sociale og miljømæssige chok.

¹ I oktober 2015 opdaterede Verdensbanken den internationale fattigdomsgrænse fra 1,25 til 1,90 dollars om dagen.

1.a Vi skal sikre en betydelig mobilisering af ressourcer fra en række forskellige kilder, så udviklingslandene

kan gennemføre programmer og politikker for at gøre en ende på fattigdom af alle slags. Ressourcerne skal blandt andet skaffes gennem styrket udviklingssamarbejde, og skal især komme de mindst udviklede lande til gode.

1.b Vi skal skabe fornuftige politiske rammer på de nationale, regionale og internationale niveauer, for

at støtte større investering i fattigdomsbekæmpelse. Indsatsen skal baseres på udviklingsstrategier, der gør vilkårene bedre for de fattige, og fremmer ligestilling mellem kønnene.

MÅL 2

Vi skal stoppe sult, opnå fødevarerikthed og forbedret ernæring samt fremme bæredygtigt landbrug

2.1 Inden 2030 skal vi afskaffe sult, og vi skal sikre, at alle mennesker har adgang til sikker, næringsrig

og tilstrækkelig mad, året rundt. Fokus er især på de fattige og mennesker i udsatte situationer, heriblandt spædbørn.

2.2 Vi skal gøre en ende på alle former for fejlernæring inden 2030. Det omfatter, at vi inden 2025 når de inter-

nationalt vedtagne mål om at nedsætte væksthæmning og udmagring af børn under fem år på grund af fejlernæring, og at vi tilgodeser næringsbehovene hos teenagepiger, gravide og ammende kvinder, samt ældre mennesker.

2.3 Inden 2030 skal vi fordoble produktiviteten og indkomsten for små fødevarerproducenter. Især

for kvinder, oprindelige folk, familielandbrug, husdyrholdere og fiskere. Det skal blandt andet ske gennem sikker og lige adgang til jord og andre produktive ressourcer, viden, bankydelse, markeder og muligheder for at skabe øget værdi og beskæftigelse, også uden for landbruget.

2.4 Vi skal sikre bæredygtige fødevarerproduktionsssystemer inden 2030. Der skal implementeres

robuste landbrugsmetoder, der både øger produktiviteten og hjælper med at bevare økosystemer, og som styrker tilpasningen til klimaforandringer, ekstremt vejr, tørke, oversvømmelser og andre katastrofer. Teknikkerne skal desuden løbende forbedre kvaliteten af jorden.

2.5 Inden 2020 skal vi bevare den genetiske mangfoldighed af frø, kulturplanter og husdyr i landbruget samt deres beslægtede vilde arter. Det skal blandt andet ske gennem fornuftigt forvaltede frø- og plantebanker, både på nationalt, regionalt og internationalt niveau. Vi skal også fremme ligelig deling af og adgang til de fordele, som brugen af genetiske ressourcer og traditionel viden giver.

2.a Vi skal investere mere i infrastruktur i landområder, samt landbrugsforskning og rådgivningsydelser,

udvikling af teknologi, og gen-banker for planter og husdyr. Blandt andet gennem styrket internationalt samarbejde, for at gøre landbrugene mere produktive i udviklingslandene, især i de mindst udviklede lande.

2.b Vi skal forhindre og rette op på handelsbarrierer og forvriddninger i verdensmarkedet for

landbrugsprodukter. Det skal blandt andet ske ved at eliminere alle former for statsstøtte til eksport af landbrugsvarer, samt alle eksporttiltag med lignende effekt, i overensstemmelse med mandatet fra Doha-forhandlingsrunden.

2.c Vi skal sikre, at verdens markeder for fødevarer fungerer ordentligt. Der skal være adgang til aktuel

markedsinformation, blandt andet om størrelsen af fødevarerlagre, for at hjælpe med at begrænse ekstreme udsving i fødevarerpriserne.

MÅL 3

Vi skal sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper

3.1 I 2030 skal vi have reduceret mødredødeligheden, så færre end 70 gravide kvinder dør pr.

100.000 levendefødte børn.

3.2 Inden 2030 skal vi gøre en ende på de dødsfald blandt nyfødte og børn under fem år, der kan

forebygges. Alle lande skal mindst sigte mod at reducere dødeligheden blandt nyfødte til 12 børn pr. 1000 levendefødte, og dødeligheden blandt børn under fem år til højst 25 pr. 1000 levendefødte.

3.3 Vi skal stoppe epidemierne af aids, tuberkulose, malaria og forsømte tropiske sygdomme inden

2030. Samtidig skal vi bekæmpe hepatitis, vandbårne sygdomme og andre smitsomme sygdomme.

3.4 Inden 2030 skal vi reducere andelen af for tidlige dødsfald på grund af ikke-smitsomme sygdomme med en tredjedel, via forebyggelse og behandling. Vi skal også fremme mental sundhed og velvære.

3.5 Vi skal styrke forebyggelsen og behandlingen af stofmisbrug, herunder narkotiske stoffer og

skadelig brug af alkohol.

3.6 Inden 2020 skal vi på verdensplan halvere antallet af døde og sårede på grund af trafikuheld.

3.7 I 2030 skal der være universel adgang til seksuelle og reproduktive sundhedsydelse, heri-

blandt familieplanlægning, oplysning og uddannelse. Reproduktiv sundhed skal integreres i nationale strategier og programmer.

3.8 Vi skal opnå universel sundhedsdækning, herunder finansiel risikobeskyttelse og adgang til

grundlæggende kvalitets-sundhedsydelse. Alle mennesker skal også have adgang til medicin og vacciner af høj kvalitet, der er sikre, effektive og til en overkommelig pris.

3.9 Inden 2030 skal vi væsentligt reducere antallet af dødsfald og

helbredsproblemer på grund af farlige kemikalier og forurening af luft, vand og jord.

3.a Vi skal styrke implementeringen af Verdenssundhedsorganisationens rammekonvention om

tobakskontrol i alle lande, som det er passende.

3.b Vi skal støtte forskning og udvikling af vacciner og medicin mod de sygdomme,

der primært rammer udviklingslandene – både smitsomme og ikke-smitsomme sygdomme. Der skal være adgang til essentiel medicin og vacciner til en overkommelig pris, i overensstemmelse med Doha-erklæringen om TRIPs og folkesundhed. Erklæringen bekræfter udviklingslandenes ret til at bruge alle bestemmelserne i aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder fuldt ud til at beskytte folkesundheden og give alle adgang til medicin.

3.c Vi skal forøge finansieringen af sundhed betydeligt, herunder rekruttering, opkvalificering, træning

og fastholdelse af sundhedspersonalet i udviklingslandene. Især i de mindst udviklede lande og i små ø-stater.

3.d Vi skal styrke alle landes evne til at give tidlig varsel om nationale og globale sundhedsrisici samt

at styre og reducere dem. Dette gælder i særlig grad udviklingslandene.

MÅL 4

Vi skal sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring

4.1 Inden 2030 skal vi sikre, at alle piger og drenge gennemfører grundskole og ungdomsuddannelse af en høj kvalitet, så de opnår relevant og effektiv læring. Adgangen til disse uddannelser skal være gratis og lige for alle.

4.3 Alle kvinder og mænd skal have lige adgang til videregående kvalitetsuddannelse inden 2030, til en overkommelig pris. Det kan være teknisk eller håndværksmæssig uddannelse, eller universitetet.

4.5 Inden 2030 skal konsulighed inden for uddannelse afskaffes. Vi skal sikre lige adgang til alle niveauer af uddannelse og erhvervsfaglig træning for udsatte grupper, herunder personer med handicap, oprindelige folk og børn i sårbare situationer.

4.2 I 2030 skal alle piger og drenge have adgang til tilstrækkelig udvikling, omsorg og skoleforberedelse i førskolealderen, så de er klar til at starte i skole.

4.4 Inden 2030 skal vi i betydelig grad forøge antallet af unge og voksne, der har relevante kvalifikationer på arbejdsmarkedet. Heriblandt de tekniske og håndværksmæssige evner, der gør det muligt at starte egne virksomheder og sikre anstændige arbejdspladser.

4.6 Inden 2030 skal vi sikre, at alle unge og en betydelig del af voksne mænd og kvinder kan læse, skrive og regne.

4.7 Inden 2030 skal vi sikre, at alle elever og studerende opnår den viden og de evner, de behøver for at støtte op om bæredygtig udvikling. Det inkluderer blandt andet uddannelse i bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, promovering af en fredelig og ikke-voldelig kultur, verdensborgerskab samt påskønnelse af kulturel diversitet og kulturens bidrag til bæredygtig udvikling.

4.a Vi skal bygge og opgradere uddannelsesfaciliteter med opmærksomhed på både piger og drenge behov, og også med fokus på de handicappede. Alle skal have sikre, ikke-voldelige, inklusive og effektive læringsmiljøer.

4.c Inden 2030 skal vi forøge antallet af kvalificerede lærere betydeligt, blandt andet gennem internationalt samarbejde om læreruddannelse i udviklingslande. Det gælder især i de mindst udviklede lande og små ø-udviklingsstater.

4.b Inden 2020 skal vi i betydelig grad forøge antallet af stipendier, der er tilgængelige for udviklingslandene. Især for de mindst udviklede lande, små ø-udviklingsstater og afrikanske lande. Stipendierne skal være til optagelse på højere læringsanstalter, herunder erhvervsuddannelser og uddannelser inden for informations- og kommunikationsteknologi, teknik, ingeniørarbejde og forskning. Der skal gives stipendier i udviklingslandene til både at studere i andre udviklingslande og i udviklede lande.

MÅL 5

Vi skal opnå ligestilling mellem kønnene og styrke kvinders og pigers rettigheder og muligheder

5.1 Vi skal stoppe alle former for diskrimination mod alle kvinder og piger overalt i verden.

5.2 Vi skal eliminere alle former for vold mod alle kvinder og piger, både i det private og det offentlige liv. Heriblandt menneskehandel, seksuel udnyttelse og andre former for udnyttelse.

5.3 Vi skal stoppe alle skadelige skikke, såsom tvangsægteskaber, børneægteskaber og omskæring af piger.

5.4 Vi skal anerkende og sætte pris på ubetalt omsorg og arbejde i hjemmet. Det skal ske gennem offentlige tjenesteydelser, infrastruktur og politikker for social beskyttelse, og ved at fremme delt ansvarlighed i hjemmet og familien, som det er nationalt passende.

5.5 Vi skal sikre, at kvinder får lige muligheder og opnår fuld og effektiv deltagelse i lederskab på alle niveauer af beslutningsprocesser i det politiske, økonomiske og offentlige liv.

5.6 Vi skal sikre, at kvinder får universel adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og reproduktive rettigheder, som det er aftalt i handlingsprogrammet fra den Internationale Konference om Befolkning og Udvikling samt Beijing-handlingsplanen 'Beijing Platform for Action'.

5.a Vi skal gennemføre reformer for at give kvinder lige rettigheder til økonomiske ressourcer, såvel som adgang til ejerskab og kontrol over land og andre former for ejendom, bankforretninger, arv og naturressourcer, i overensstemmelse med nationale love.

5.b Vi skal forbedre brugen af muliggørende teknologi, især informations- og kommunikationsteknologi, for at styrke kvinder.

5.c Vi skal vedtage og styrke fornuftig politik og lovgivning, der er mulig at håndhæve, for at fremme kønligestilling og styrke alle kvinder og pigers myndiggørelse på alle niveauer.

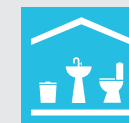

MÅL 6

Vi skal sikre bæredygtig adgang til og forvaltning af vand og sanitet for alle

6.1 I 2030 skal alle have lige adgang til sikkert drikkevand, til en overkommelig pris.

6.2 Alle mennesker skal opnå adgang til tilstrækkelig og ligelig sanitet og hygiejne inden 2030, hvilket blandt andet betyder, at alle skal have adgang til et ordentligt toilet. Vi skal have særligt fokus på pigers og kvinders særlige behov, og også inkludere mennesker i sårbare situationer.

6.3 Inden 2030 skal vi forbedre vandkvaliteten ved at reducere forurening, stoppe dumping og minimere udslippet af farlige kemikalier og materialer. Andelen af ubehandlet spildevand skal halveres, og vi skal genbruge og genanvende betydeligt mere på globalt plan.

6.5 Inden 2030 skal vi integrere forvaltningen af vandressourcer på alle niveauer, heriblandt gennem samarbejde på tværs af landegrænserne, som det er passende.

6.a Inden 2030 skal vi udvide det internationale samarbejde og støtte udviklingslandene i at opbygge kapacitet, så de kan gennemføre programmer og aktiviteter inden for vand og sanitet. Blandt andet inden for indsamling af regnvand, afsaltning af havvand, effektiv vandstyring, behandling af spildevand samt teknologier til genbrug og genanvendelse.

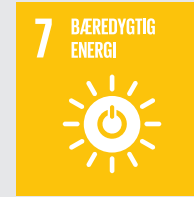
6.4 Inden 2030 skal vi blive langt bedre til at bruge vandet effektivt i alle sektorer. Vi skal give adgang til drikkevand på en sikker og bæredygtig måde, for at nedbringe antallet af mennesker, der lider af vandmangel, betydeligt.

6.6 Inden 2020 skal vi beskytte og genoprette økosystemer, der har betydning for vandet, inklusive bjergområder, skove, vådområder, floder, søer og kilder til grundvand.

6.b Vi skal støtte og styrke lokalsamfundenes deltagelse i at forbedre forvaltningen af vand og sanitet.

MÅL 7

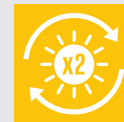
Vi skal sikre, at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi til en overkommelig pris

7.1 Inden 2030 skal alle mennesker have adgang til pålidelig og moderne energiforsyning, der er til at betale.

7.2 Der skal være betydeligt mere bæredygtig energi i den globale energiforsyning inden 2030.

7.3 Inden 2030 skal vi blive dobbelt så hurtige til at forbedre den globale energieffektivitet.

7.a Vi skal udvide samarbejdet og give adgang til forskning i ren energi inden 2030, blandt andet inden for vedvarende energi, energieffektivitet og renere, mere avanceret brug af fossile brændsler. Desuden skal vi fremme investeringer i energiinfrastruktur og ren energiteknologi.

7.b Inden 2030 skal vi udbygge infrastruktur og opgradere teknologi for at levere moderne og bæredygtige energitjenester til alle mennesker i udviklingslandene. Det

gælder især de mindst udviklede lande, små udviklingsøstater og udviklingslande uden adgang til havet, og det skal ske i overensstemmelse med landenes respektive støtteprogrammer

MÅL 8

Vi skal fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse samt anstændigt arbejde til alle

8.1 Vi skal opretholde økonomisk vækst i overensstemmelse med nationale forhold, og især sikre en årlig økonomisk vækst på mindst syv procent i de mindst udviklede lande.

8.2 Vi skal opnå større økonomisk produktivitet gennem diversificering, teknologisk opgradering og innovation. Blandt andet ved fokus på arbejdskrævende sektorer der giver høj værditilførsel.

8.3 Vi skal fremme politiske beslutninger med fokus på udvikling, som skaber anstændige jobs og støtter produktive aktiviteter, iværksætteri, kreativitet og innovation. Vi skal også bakke op om vækst og formalisering af mikro-, små og mellemstore virksomheder, heriblandt gennem adgang til bankforretninger.

8.4 Indtil udgangen af 2030 skal vi fortsat blive bedre til at bruge de globale ressourcer mere effektivt i forbindelse med forbrug og produktion. Samtidig skal vi arbejde for at afkoble økonomisk vækst fra ødelæggelse af miljøet, i overensstemmelse med FN's 10-årige ramme af programmer om bæredygtigt forbrug og produktion. Her skal de allerede udviklede lande gå forrest.

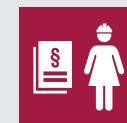
8.5 Inden 2030 skal vi opnå, at alle mænd og kvinder har et produktivt og anstændigt job, hvor de får lige løn for lige arbejde. Dette gælder også for unge og for personer med handicap.

8.6 Inden 2020 skal vi i betydelig grad nedbringe andelen af unge der hverken er i gang med arbejde, uddannelse eller træning

8.7 Vi skal øjeblikkeligt skride effektivt til handling for at gøre en ende på tvangsarbejde, moderne slaveri og menneskehandel. Samtidig skal vi stoppe de værste former for børnearbejde, herunder rekruttering og brug af børnesoldater. Fra 2025 skal vi helt sætte en stopper for børnearbejde i enhver form.

8.8 Vi skal beskytte arbejdstagerrettigheder og fremme sikre og stabile arbejdsmiljøer for alle arbejdere. Heriblandt migrantarbejdere, især kvinder, samt ansatte med løs tilknytning til arbejdsmarkedet.

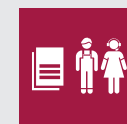
8.9 Inden 2030 skal vi udarbejde og implementere politiske tiltag for at fremme bæredygtig turisme, der skaber jobs og promoverer lokale produkter og kultur.

8.10 Vi skal styrke landenes egne finansielle institutioner for at fremme og udvide adgangen til bankforretninger, forsikring og andre finansielle ydelser for alle.

8.a Vi skal øge opbakningen til 'Aid for Trade' for udviklingslandene, især de mindst udviklede lande. Det skal blandt andet ske gennem den Styrkede Integrerede Ramme for Handelsrelateret Teknisk Bistand til de Mindst Udviklede Lande.

8.b Inden 2020 skal vi udvikle og begynde at bruge en global strategi for at få unge i arbejde, og vi skal implementere FN's Arbejdsorganisation ILO's globale jobpakt (Global Jobs Pact).

MÅL 9

Vi skal bygge robust infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og understøtte innovation

9.1 Vi skal udvikle pålidelig, bæredygtig og robust infrastruktur af høj kvalitet.

Det gælder blandt andet infrastruktur på tværs af grænser og regioner, for at understøtte økonomisk udvikling og menneskelig trivsel. Vi skal have fokus på, at alle skal have lige adgang til infrastrukturen, og at prisen bliver overkommelig.

9.2 Vi skal fremme inkluderende og bæredygtig industrialisering.

Inden 2030 skal vi forøge industriens andel af arbejdspladser og produktion, i overensstemmelse med nationale forhold. I de mindst udviklede lande skal industriens andel af økonomien fordobles.

9.3 Vi skal give små virksomheder adgang til bankforretninger, og herunder adgang til at

låne penge til en overkommelig pris. Det gælder især i udviklingslandene. De små virksomheder skal integreres bedre i markeder og værdikæder.

9.4 Inden 2030 skal vi opgradere infrastruktur og industri for at gøre dem bæredygtige, med mere

effektiv udnyttelse af ressourcerne og større brug af grønne teknologier og processer der er miljømæssigt fornuftige. Alle lande skal handle i overensstemmelse med deres egen kapacitet.

9.5 Vi skal forske mere i industriens teknologier og opgradere dem i alle lande, især i udviklingslandene.

Inden 2030 skal vi opfordre til innovation, og betydeligt flere mennesker skal arbejde med forskning og udvikling. Både det offentlige og det private skal investere mere i dette.

9.a Vi skal facilitere, at udviklingslandene udvikler bæredygtig og robust infrastruktur. Det skal ske

gennem bedre finansiel, teknologisk og teknisk støtte til afrikanske lande, de mindst udviklede lande, udviklingslande uden adgang til havet samt små udviklingsøstater.

9.b Vi skal støtte lokal udvikling af teknologi, forskning og innovation i udviklingslande. Det skal

blandt andet ske ved at sikre, at vi træffer politiske beslutninger der fremmer industriel diversificering og øget værdi af produkter og råvarer.

9.c Vi skal forøge adgangen til informations- og kommunikationsteknologi betydeligt og stræbe efter

at give alle mennesker i de mindst udviklede lande adgang til internettet inden 2020, til en overkommelig pris.

MÅL 10

Vi skal reducere ulighed i og mellem lande

10.1 Inden 2030 skal vi opnå og fastholde, at indkomsten for de fattigste 40 procent af befolkningen

stiger hurtigere end landsgennemsnittet.

10.2 Inden 2030 skal vi styrke og fremme den sociale, økonomiske og politiske inklusion af

alle, uanset alder, køn, handicap, race, etnicitet, oprindelse, religion, økonomisk status eller anden form for status.

10.3 Vi skal sikre, at alle har lige muligheder, og vi skal reducere sociale uligheder, blandt andet ved at eliminere diskriminerende love, politik og praksis og ved at fremme passende politik, lovgivning og handlinger med det formål

10.4 Vi skal vedtage politiske beslutninger, der progressivt fremmer større lighed. Især gennem finanspolitik, arbejdsmarkedspolitik og socialt sikkerhedsnet.

10.5 Vi skal blive bedre til at regulere og overvåge globale finansielle markeder og institutioner. Samtidig skal vi styrke implementeringen af reguleringerne.

10.6 Vi skal sikre, at udviklingslandene bliver bedre repræsenteret og får en stærkere stemme i beslutningerne i globale økonomiske og finansielle institutioner. Det skal ske for at gøre institutionerne mere effektive, troværdige, ansvarlige og legitime.

10.7 Vi skal facilitere ordnet, sikker, regulær og ansvarlig migration og mobilitet, heriblandt ved at implementere planlagte og velstyrede migrationspolitikker.

10.a Vi skal implementere verdenshandelsorganisationen WTO's princip om særlige hensyn til udviklingslandene (special and differential treatment), især for de mindst udviklede lande.

10.b Vi skal bakke op om udviklingshjælp til de stater, hvor behovet er størst. Herunder direkte udenlandske investeringer og finansielle strømme. Det gælder især for de mindst udviklede lande, afrikanske lande, små udviklings-østater samt udviklingslande uden adgang til havet. Indsatsen skal ske i overensstemmelse med landenes nationale planer og programmer.

10.c Inden 2030 skal vi reducere de omkostninger, migranter har, når de sender penge til hjemlandet. Det skal ikke koste migranterne mere end 3 procent i omkostninger at sende penge hjem. Forsendelsesveje med over 5 procent i omkostninger skal helt elimineres.

11 BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

MÅL 11

Vi skal gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige

11.1 Inden 2030 skal vi sikre, at alle har tilstrækkelig adgang til sikre boliger med de fornødne faciliteter, til en overkommelig pris. Slumområder skal opgraderes.

11.2 Inden 2030 skal vi give alle mennesker adgang til sikre, tilgængelige og bæredygtige transportsystemer – til en pris, der er til at betale. Vi skal også forbedre vejsikkerheden, især ved at udvide den offentlige transport, med særligt hensyn til udsatte grupper, kvinder og børn, handicappede og ældre.

11.3 Inden 2030 skal vi gøre byernes vækst mere inkluderende og bæredygtig, med bedre muligheder for at alle verdens lande kan planlægge byer og bosættelser på en mere integreret, bæredygtig og inddragende måde.

11.4 Vi skal styrke indsatsen for at beskytte og bevare verdens kultur- og naturarv.

11.5 Inden 2030 skal vi betydeligt reducere antallet af mennesker der dør eller bliver påvirket af katastrofer (heriblandt katastrofer relateret til vand), med et fokus på at beskytte de fattige og mennesker i udsatte situationer. Sideløbende skal vi i betydelig grad nedbringe de direkte økonomiske tab i verdensøkonomien der skyldes katastrofer

11.6 Inden 2030 skal vi reducere byers gennemsnitlige miljøbelastning pr. person. Det skal blandt andet ske ved at give speciel opmærksomhed til luftkvalitet og håndtering af skrald og andre former for affald.

11.7 Inden 2030 skal vi give alle mennesker adgang til sikre, inkluderende og tilgængelige offentlige grønne områder, især for kvinder og børn, ældre og handicappede.

11.a Vi skal støtte positive økonomiske, sociale og miljømæssige forbindelser mellem land og by, ved at styrke national og regional planlægning.

11.b Inden 2020 skal vi i betydelig grad forøge antallet af byer og bosættelser der vedtager og gennemfører integrerede planer for at øge inklusion, mere effektiv brug af ressourcer samt modstandsdygtighed over for klimaforandringer og katastrofer. Vi skal implementere en helhedsorienteret katastrofestyring på alle niveauer, på linje med Sendai-rammen for Katastrofe- og Risikoforebyggelse (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030).

11.c Vi skal støtte de mindst udviklede lande i at bygge bæredygtige og modstandsdygtige bygninger af lokale materialer. Støtten skal blandt andet ske gennem finansiel og teknisk assistance.

MÅL 12

Vi skal sikre bæredygtigt forbrug og produktion

12.1 Vi skal gennemføre 10-års rammeprogrammet for bæredygtigt forbrug og produktion (10YFP). De udviklede lande skal gå i front, men alle lande skal gøre deres del, med hensynet til udviklingen og kapaciteten i udviklingslandene.

12.2 Inden 2030 skal vi opnå bæredygtig og effektiv brug og forvaltning af naturressourcer.

12.3 Inden 2030 skal vi halvere det globale madspild pr. person, både i forretninger og hos forbrugerne. Vi skal også reducere madspild i produktionen og leverandørkæderne, heriblandt tab af afgrøder efter høsten.

12.4 Inden 2020 skal vi håndtere alle kemikalier og spildprodukter på en miljømæssigt fornuftig måde, i hele deres livscyklus. Udslippet af disse stoffer til luften, vandet og jorden skal nedbringes i betydelig grad, for at minimere skaderne på menneskers helbred og miljøet. Dette skal ske i overensstemmelse med internationalt vedtagne rammebestemmelser.

12.5 Inden 2030 skal vi nedbringe affaldsmængden betydeligt, gennem forebyggelse, reduktion, genbrug og genanvendelse.

12.6 Vi skal opmuntre virksomheder til at arbejde bæredygtigt. Dette gælder især for de store og multinationale virksomheder. Samtidig skal virksomhederne opfordres til at indarbejde bæredygtighedsinformation i deres årsrapporter.

12.7 Vi skal fremme bæredygtigt offentligt indkøb, i overensstemmelse med nationale politiske beslutninger og prioriteter.

12.8 Inden 2030 skal vi sikre, at mennesker overalt har den relevante viden og bevidsthed til at fremme bæredygtig udvikling og leve deres liv i harmoni med naturen.

12.a Vi skal støtte udviklingslandene i at styrke deres videnskabelige og teknologiske kapacitet til at bevæge sig i retning af mere bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre.

12.b Vi skal udvikle og indføre redskaber til at få overblik over effekterne af bæredygtig turisme, der skaber jobs og fremmer lokal kultur og produkter.

12.c Vi skal gentænke ineffektive støtteordninger til fossile brændsler, som medfører spild af ressourcer. Det skal ske ved at fjerne skævvridninger i markedet i overensstemmelse med nationale omstændigheder. Blandt andet ved at omlægge beskatning og ved

at udfase skadelige støtteordninger, på en måde der afspejler deres påvirkning af miljøet. Her skal vi samtidig tage hensyn til udviklingslandenes tilstand og specifikke behov, og vi skal minimere de mulige negative påvirkninger af disse landes udvikling på en måde, der beskytter de fattige og de berørte samfund.

MÅL 13

Vi skal handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser *

13.1 Vi skal styrke modstandskraften og tilpasningsevnen hos alle lande, så de bedre kan modstå klima-relaterede risici og naturkatastrofer.

13.2 Vi skal integrere tiltag mod klimaforandringer i nationale politiske beslutninger, strategier og planlægning.

13.3 Vi skal øge den generelle viden om og opmærksomhed på mulighederne for både at bremse den globale opvarmning og tilpasse os klimaforandringerne. Det skal ske på både individuelt og institutionelt niveau. Samtidig skal vi øge vores kapacitet til tidligt at kunne forudsige og begrænse skaderne.

13.a Fra 2020 skal de udviklede lande støtte udviklingslandenes arbejde med at reducere udslip på en transparent og meningsfuld måde. Støttebeløbet skal være 100 milliarder USD per år, som skal komme fra forskellige kilder. Den grønne klimafond skal fuldt finansieres og i gang med at arbejde hurtigst muligt.

*Under hensyntagen til, at FN's rammekonvention om klimaforandringer (UNFCCC) er det primære internationale, mellemstatslige forum for forhandlinger om den globale indsats mod klimaforandringer.

13.b Vi skal hjælpe de mindst udviklede lande og små udviklings-østater, så de bliver bedre til planlæg-

ning og håndtering i forbindelse med klimaforandringer. Blandt andet med fokus på kvinder, unge mennesker samt lokale og marginaliserede samfund.

MÅL 14

Vi skal bevare og sikre bæredygtig brug af verdens have og deres ressourcer

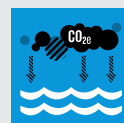

14.1 Inden 2025 skal vi forhindre og reducere alle slags forurening af havet i betydelig grad. Vi skal især

sætte ind mod forurening fra aktiviteter på land, heriblandt skrald og forurening med næringsstoffer.

14.2 Inden 2020 skal vi forvalte og beskytte økosystemer i havet og langs kysterne på en bæredygtig måde, for at undgå at de bliver beskadiget i betydelig grad. Det skal blandt andet ske ved at styrke økosystemernes modstandsdygtighed og ved at arbejde for at genoprette dem. Målet er at opnå sunde og produktive have.

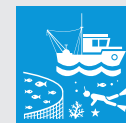
14.3 Vi skal håndtere og minimere konsekvenserne af forsureningen af havene, blandt andet gennem forbedret videnskabeligt samarbejde på alle niveauer.

14.4 Inden 2020 skal vi effektivt regulere fangsten og gøre en ende på overfiskning, destruktive fangstmetoder samt ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri. Vi skal også indføre videnskabsbaserede forvaltningsplaner for at genoprette fiskebestande hurtigst muligt. Bestandene skal som minimum tilbage på et niveau, hvor de kan give deres maksimale bæredygtige afkast, alt efter de forskellige bestandes biologiske muligheder.

14.6 Inden 2020 skal vi forbyde visse former for fiskeristøtte, der bidrager til overkapacitet og overfiskning, og vi skal fjerne støtteordninger der bidrager til ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri. Vi skal undlade at intro-

14.7 Inden 2030 skal vi forøge de økonomiske fordele, som små udviklings-østater og de mindst udviklede lande har af at bruge deres havressourcer på en bæredygtig måde. Det skal blandt andet ske gennem bæredygtig forvaltning af fiskeri, akvakultur og turisme.

14.5 Inden 2020 skal vi beskytte mindst 10 procent af hav- og kystområder, i overensstemmelse med national og international lov og baseret på den bedst tilgængelige videnskabelige information.

ducere nye støtteordninger af denne type. Samtidig skal vi anerkende, at passende særlige hensyn til udviklingslandene og de mindst udviklede lande bør være en fast del af WTO's forhandlinger om støtteordninger til fiskeriet.

14.a Vi skal øge den videnskabelige viden, udvikle forskningskapacitet og overføre havteknologi, i henhold til den Mellemsstatslige Oceanografiske Kommissions kriterier (IOC Criteria and Guidelines on the Transfer of Marine Technology). Formålet er at forbedre havenes sundhedstilstand og at give havenes biodiversitet en større rolle i udviklingslandenes udvikling. Dette gælder især i små udviklings-østater og i de mindst udviklede lande.

14.b Vi skal give små traditionelle fiskere adgang til havressourcer og markeder.

14.c Vi skal forbedre beskyttelsen og den bæredygtige brug af havene og deres ressourcer ved at implementere den internationale lov om havet (UNCLOS), som sætter de juridiske rammer for dette. Baggrunden er paragraf 158 i FN-dokumentet 'Den fremtid vi ønsker' (Rio+20: The Future We Want).

MÅL 15

Vi skal beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, fremme bæredygtigt skovbrug, bekæmpe ørkendannelse samt standse jordforringelser og tab af biodiversitet

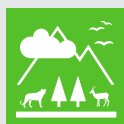
15.1 Inden 2020 skal vi bevare og genoprette økosystemer på land og i ferskvand og bruge dem bæredygtigt. Det gælder især skove, vådområder, bjerge og områder med mangel på vand, i overensstemmelse med internationale aftaler.

15.2 Inden 2020 skal vi styrke bæredygtig forvaltning af alle former for skove. Vi skal stoppe afskovning og genoprette skove, der er blevet delvist ødelagt. På globalt plan skal vi både genplante betydeligt mere fældet skov og også plante langt mere ny skov.

15.3 Inden 2030 skal vi bekæmpe ørkendannelse og genoprette områder med forringet jordbund, heriblandt områder der er påvirket af ørkendannelse, tørke og oversvømmelser. Vi skal stræbe mod at opnå en verden, hvor jordkvaliteten er i balance.

15.4 Inden 2030 skal vi beskytte og bevare bjergenes økosystemer, heriblandt deres biodiversitet. Det skal gøre bjergområderne bedre i stand til at levere de ressourcer, der er nødvendige for bæredygtig udvikling.

15.5 Vi skal handle øjeblikkeligt for at stoppe tabet af biodiversitet og reducere forringelsen af naturlige levesteder. Inden 2020 skal vi beskytte truede dyrearter og forhindre, at de bliver udryddet.

15.6 Vi skal fremme fair og ligelig fordeling af fordelene ved at bruge genetiske ressourcer. Samtidig skal vi fremme passende adgang til disse ressourcer, som det er aftalt internationalt.

15.7 Vi skal handle øjeblikkeligt for at gøre en ende på krybskytteri og ulovlig handel med beskyttede arter af dyr og planter. Vi skal sætte ind mod både udbud og efterspørgsel efter de ulovlige naturprodukter.

15.8 Inden 2020 skal vi indføre foranstaltninger for at forhindre indførelsen af naturfremmede arter. Deres skadevirkninger på land- og vandbaserede økosystemer skal reduceres i betydelig grad, og vi skal kontrollere eller fjerne de mest problematiske arter.

15.9 Inden 2020 skal vi integrere værdien af økosystemer og biodiversitet i national og lokal planlægning, udviklingsprocesser og strategier samt afrapportering for fattigdomsbekæmpelse.

15.a Vi skal mobilisere og betydeligt øge de finansielle ressourcer fra alle kilder for at bevare og bruge biodiversitet og økosystemer på en bæredygtig måde.

15.b Vi skal mobilisere betydelige ressourcer fra alle kilder og på alle niveauer for at finansiere bæredygtigt skovbrug og give tilstrækkelig motivation til udviklingslandene for at fremme den form for skovbrug. Dette omfatter også beskyttelse af eksisterende skov og genplantning af fældede skovområder.

15.c Vi skal styrke den globale støtte til at stoppe krybskytteri og ulovlig handel med beskyttede arter, heriblandt ved at forøge lokalsamfundenes evne til at leve på en bæredygtig måde.

MÅL 16

Vi skal støtte fredelige og inkluderende samfund. Give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer

16.1 Vi skal væsentligt reducere alle former for vold og voldsrelaterede dødsfald overalt.

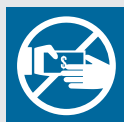
16.2 Vi skal stoppe mishandling, udnyttelse, menneskehandel og alle former for vold og tortur mod børn.

16.3 Vi skal fremme retssikkerheden både på nationalt og internationalt niveau. Samtidig skal vi sikre, at alle mennesker har lige adgang til en retfærdig rettergang.

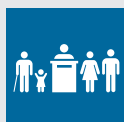
16.4 Inden 2030 skal vi reducere ulovlige strømme af penge og våben væsentligt. Vi skal styrke indsatsen for at opspore stjålne værdier og få dem tilbage til de rette ejere, og for at bekæmpe alle former for organiseret kriminalitet.

16.5 Vi skal nedbringe omfanget af korruption og bestikkelse i enhver form betydeligt.

16.6 Vi skal udvikle effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner på alle niveauer.

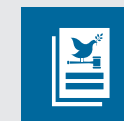
16.7 Vi skal sikre lydøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser på alle niveauer.

16.8 Vi skal udbygge og styrke udviklingslandenes deltagelse i de globale mellemstatslige institutioner.

16.9 Inden 2030 skal vi give alle mennesker en retlig identitet, inklusiv fødselsregistrering.

16.10 Vi skal sikre offentlig adgang til information og beskytte de fundamentale frihedsrettigheder. Det skal ske i overensstemmelse med national lovgivning og internationale aftaler.

16.a Vi skal styrke de relevante nationale institutioner for at opbygge kapacitet på alle niveauer, og især i udviklingslande, for at forhindre vold og bekæmpe terrorisme og kriminalitet. Det skal blandt andet ske ved at styrke internationalt samarbejde på alle niveauer.

16.b Vi skal fremme og håndhæve ikke-diskriminerende lovgivning og politikker til støtte for en bæredygtig udvikling.

MÅL 17

Vi skal revitalisere det globale partnerskab for bæredygtig udvikling og styrke midlerne til at nå målene

FINANSIERING

17.1 Vi skal styrke landenes evne til at mobilisere egne ressourcer. Heriblandt gennem international støtte

til udviklingslandene, så de bedre kan indsamle skatter og på anden vis opnå større indtægtsgrundlag.

17.2 De udviklede lande skal gennemføre deres officielle udviklingsforpligtelser fuldt ud. Det omfatter blandt andet løftet fra mange udviklede lande om at støtte udviklingslandene med 0,7 procent af bruttonationalindkomsten, og at støtte de mindst udviklede lande med mellem 0,15 og 0,2 procent af BNI. Donorlandene bør sætte mål om, at mindst 0,2 procent af BNI skal gå til de mindst udviklede lande.

17.3 Vi skal mobilisere yderligere finansielle ressourcer til udviklingslandene. Pengene skal komme fra flere forskellige kilder.

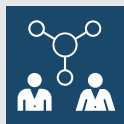

17.4 Vi skal hjælpe udviklingslandene med at gøre deres gæld bæredygtig på langt sigt. Det skal ske gennem koordinerede politiske beslutninger med det formål at finansiere, omstrukturere og lette gælden, alt efter hvad der er passende. Vi skal tage hånd om de fattige lande der er i dyb gæld, for at reducere gældsproblemerne.

17.5 Vi skal vedtage og gennemføre tiltag, der fremmer investeringer i de mindst udviklede lande.

TEKNOLOGI

17.6 Vi skal forbedre forskningssamarbejdet mellem lande i nord og syd, indbyrdes mellem lande i syd, og på tværs både regionalt og internationalt. Samarbejdet skal give adgang til videnskab, teknologi og innovation, og

det skal også forbedre generel vidensdeling, på vilkår der er gensidigt aftalt. Heriblandt gennem forbedret koordinering mellem eksisterende samarbejder, især på FN-niveau, og gennem et globalt samarbejde for udveksling af teknologi.

17.7 Vi skal fremme udviklingen, overførslen og spredningen af miljømæssigt fornuftige teknologier i udviklingslandene. Det skal blandt andet ske på særligt fordelagtige vilkår (concessional and preferential terms), efter gensidig aftale.

17.8 I 2017 skal FN's teknologi-bank og den kapacitetsopbyggende mekanisme for videnskab, teknologi og innovation i de mindst udviklede lande være i fuld gang med at arbejde. Vi skal samtidig forbedre brugen af muliggørende teknologi, især informations- og kommunikationsteknologi.

KAPACITETSOPBYGNING

17.9 Udviklingslandene skal modtage bedre international støtte til effektiv og målrettet kapacitetsopbygning for at støtte landenes nationale

planer om at gennemføre alle Verdensmålene. Blandt andet gennem samarbejde mellem lande i nord og syd, indbyrdes mellem lande i syd, eller med involvering af lande eller organisationer i nord.

HANDEL

17.10 Vi skal fremme et internationalt handelssystem, som er universelt, regelbaseret, åbent, ikke-diskriminerende og ligeligt. Det skal ske under styring fra Verdenshandelsorganisationen (WTO), blandt andet ved konklusionen på forhandlingerne om Doha-udviklingsdagsordenen (Doha Development Agreement).

17.11 Udviklingslandenes eksport skal forøges betydeligt. De mindst udviklede landes del af det globale eksportmarked skal fordobles inden 2020.

17.12 Vi skal give alle de mindst udviklede lande permanent toldfri og kvotefri adgang til verdensmarkedet, i overensstemmelse med Verdenshandelsorganisationens beslut-

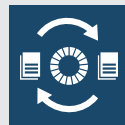
ninger. Blandt andet skal de regler om præferenceoprindelsesland, der gælder importen fra de mindst udviklede lande, gøres transparente og enkle, og bidrage til at give lettere markedsadgang.

SYSTEMISKE PROBLEMSTILLINGER

Politisk og institutionel sammenhæng

17.13 Vi skal forbedre den globale makroøkonomiske stabilitet, blandt andet gennem sammenhæng og koordinering af politiske beslutninger (politik-kohærens).

17.14 Vi skal forbedre sammenhængen af politiske beslutninger (kohærens) for at styrke bæredygtig udvikling.

17.15 Vi skal respektere hvert lands politiske handlerum og lederskab til at gennemføre politiske beslutninger for at udrydde fattigdom og opnå bæredygtig udvikling.

Partnerskaber med mange interessenter

17.16 Vi skal forbedre det globale partnerskab for bæredygtig udvikling, suppleret af partnerskaber med mange interessenter. Partnerskaberne skal mobilisere og dele viden, ekspertise, teknologi og finansielle ressourcer for at opnå Verdensmålene i alle lande, især i de mindst udviklede lande.

17.17 Vi skal fremme og opfordre til partnerskaber på tværs af den offentlige sektor, det private erhvervsliv og civilsamfundet. Dette skal ske ved at bygge videre på vores erfaringer med partnerskaber og deres ressourcestrategier.

Data, monitorering og ansvarlighed

17.18 Inden 2020 skal vi blive bedre til at støtte udviklingslandene i at opbygge kapacitet til at indsamle statistik af høj kvalitet og gøre data tilgængelige. Data skal være opdaterede og pålidelige og kunne sorteres efter indkomst, køn, alder, race, etnicitet, migrantstatus, handicap, geografisk placering samt andre informationer, der er relevante i de enkelte landes situation. Også de mindst udviklede lande og små udviklingsøstater skal have bedre støtte til at opnå denne statistiske kapacitet.

17.19 Inden 2030 skal vi bygge videre på de eksisterende initiativer for at udvikle målepunkter der viser fremskridtet i bæredygtig udvikling på flere måder end bruttonationalproduktet, og vi skal støtte udviklingslandene i at blive bedre til at indsamle statistik om egen udvikling.

MIDLER TIL IMPLEMENTERING OG DET GLOBALE PARTNERSKAB

60. Vi genbekræfter vores stærke tilslutning til at implementere Verdensmålene fuldt ud. Vi erkender, at vi ikke vil være i stand til at opnå vores ambitiøse mål og delmål uden et revitaliseret og forbedret globalt partnerskab og tilsvarende ambitiøse midler til implementering. Det revitaliserede Globale Partnerskab vil facilitere et intensivt globalt engagement til støtte for implementeringen af alle mål og delmål. Det vil føre regeringer sammen med civilsamfundet, den private sektor, FN-systemet, samt andre aktører, og mobilisere alle ressourcer.

61. Verdensmålene og deres delmål omhandler også de midler, der skal til for at nå vores fælles ambitioner. De delmål, der handler om midlerne til at implementere Verdensmålene, og som optræder under hvert mål, er lige så vigtige som de andre mål og delmål. De er nøglen til at virkeliggøre de samlede mål. Vi vil prioritere dem på samme niveau i vores indsats for at implementere målene og i den globale ramme af indikatorer til at holde øje med vores fremskridt.

62. Denne plan, og herunder Verdensmålene, kan blive realiseret under rammen

af et revitaliseret globalt partnerskab for bæredygtig udvikling, understøttet af de konkrete politikker og handlinger, der skitseres i Addis Ababa-handlingsplanen, som er en integreret del af 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling. Addis Ababa-handlingsplanen understøtter, supplerer og hjælper med at sætte konteksten for de af Verdensmålenes delmål, der handler om midlerne til at nå målene. De relaterer sig til nationale offentlige ressourcer, nationalt og internationalt privat erhvervsliv og finansiering, internationalt udviklings-samarbejde, international handel som motor for udvikling, gæld og gældens bæredygtighed, håndteringen af systemiske problemer, videnskab, teknologi, innovation og kapacitetsopbygning samt data, monitorering og opfølgning.

63. Sammenhængende nationalt ejede strategier for bæredygtig udvikling vil udgøre kernen af vores indsats, med støtte fra integrerede nationale rammer for finansiering. Vi gentager, at hvert land har hovedansvaret for sin egen økonomiske og sociale udvikling, og at det ikke kan overdrives, hvor stor rolle de nationale politikker og udviklings-

strategier spiller. Vi vil respektere hvert lands politiske handlerum, lederskab og muligheder for at føre egen politik for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling, mens de på samme tid holder sig overens med relevante internationale regler og forpligtelser. På samme tid er der brug for, at nationale udviklingsindsatser bliver understøttet af et muliggørende internationalt økonomisk miljø. Herunder sammenhængende og gensidigt understøttende verdenshandel, monetære og finansielle systemer samt styrket og forbedret global økonomisk styring. Det er også kritisk vigtigt med processer, der kan udvikle og facilitere tilgængeligheden af passende viden og teknologi globalt. Vi forpligter os på at efterstræbe sammenhæng i de politiske beslutninger og skabe et fordrende miljø, der muliggør bæredygtig udvikling for alle aktører, samt på at genopfriske det globale partnerskab for bæredygtig udvikling.

64. Vi støtter implementeringen af relevante strategier og handlingsprogrammer, heriblandt Istanbul-erklæringen samt de små udviklings-østaters strategi for fremskyndede foranstaltninger (SAMOA) og Wien-handlingsprogrammet for udviklingslande uden adgang til havet. Vi genbekræfter vigtigheden af at støtte Den Afrikanske Unions Agenda 2063 og programmet for Det Nye Partnerskab for Afrikas Udvikling (NEPAD). Alle disse indgår i fundamentet for Verdensmålene. Vi erkender den store udfordring,

lande både i konfliktsituationer og efter konflikter har med at opnå varig fred og bæredygtig udvikling.

65. Vi anerkender, at mellemindkomst-lande stadig har betydelige udfordringer med at opnå bæredygtig udvikling. For at sikre, at vi kan fastholde de fremskridt, der indtil nu er opnået, bør indsatsen styrkes for at håndtere udfordringerne. Herunder ved erfaringsudveksling og forbedret koordination samt ved bedre og fokuseret understøttelse af FN's udviklingssystem, de internationale finansielle institutioner, regionale organisationer og andre interessenter.

66. Vi understreger, at det for alle lande gælder, at offentlig politik og mobilisering og effektiv brug af egne ressourcer, i kraft af princippet om nationalt ejerskab, er centralt for vores fælles stræben efter bæredygtig udvikling, og herunder at opnå Verdensmålene. Vi anerkender, at landenes egne ressourcer først og fremmest skabes gennem økonomisk vækst, der understøttes via et fordrende miljø på alle niveauer.

67. Private erhvervsaktiviteter, investeringer og innovation er store drivkræfter for produktivitet, inklusiv økonomisk vækst og jobskabelse. Vi anerkender diversiteten i den private sektor, lige fra mikrovirksomheder og kooperativer, til multinationale selskaber. Vi opfordrer alle virksomheder til at bruge deres kreativitet og innovation til at løse udfordrin-

ger inden for bæredygtig udvikling. Vi vil fremme en dynamisk og velfungerende forretningssektor, mens vi beskytter arbejdstagerrettigheder og standarder for sundhed og miljøbeskyttelse. Det skal ske i overensstemmelse med internationale standarder og aftaler, såsom FN's Retningslinjer for Menneskerettigheder og Erhvervsliv, ILO's arbejdstagerrettigheder, Børnekonventionen samt væsentlige multilaterale miljøaftaler for de parter, der deltager i dem.

68. International handel er en motor for inkluderende økonomisk vækst og fattigdomsreduktion, og handlen bidrager til at fremme bæredygtig udvikling. Vi vil fortsætte med at promovere et universelt, regelbaseret, åbent, transparent, forudsigeligt, inkluderende, ikke-diskriminerende og lige multilateralt handelssystem under Verdenshandelsorganisationen (WTO), såvel som meningsfuld handelsliberalisering. Vi opfordrer alle WTO-medlemmer til at forøge deres indsats for at fuldføre forhandlingerne om Doha-Udviklingsdagsordenen så snart som muligt. Vi anser det for meget vigtigt at give handelsrelateret kapacitetsopbygning til udviklingslande, heriblandt afrikanske lande, de mindst udviklede lande, udviklingslande uden adgang til havet, små udviklingsøstater og mellemindkomstlande. Blandt andet ved at fremme regional økonomisk integration og indbyrdes forbindelser.

69. Vi erkender behovet for at hjælpe udviklingslande med at opnå, at deres gæld bliver bæredygtig på langt sigt, gennem koordinerede politikker der har som mål at fremme gældsfinansiering, gælds-lettelse, restrukturering af gæld samt fornuftig gældshåndtering, hvor det er passende. Mange lande er stadig sårbare over for gældskriser, og nogle står midt i en krise, heriblandt visse af de mindst udviklede lande, små udviklingsøstater samt nogle udviklede lande. Vi gentager, at debitorer og kreditorer er nødt til at samarbejde for at forhindre og løse u-bæredygtige gældssituationer. Det er de lande, der låner, der har ansvaret for at vedligeholde bæredygtige gælds niveauer. Dog anerkender vi, at långiverne også har et ansvar for at låne på en måde, der ikke underminerer bæredygtigheden af et lands gæld. Vi vil understøtte vedligeholdelsen af gælds bæredygtighed i de lande, der har modtaget gælds-lettelse og har opnået bæredygtige gælds niveauer.

70. Vi lancerer hermed en Mekanisme for Facilitering af Teknologi, som blev fastlagt i Addis Ababa-handlingsplanen for at understøtte Verdensmålene. Mekanismen vil blive baseret på et samarbejde mellem mange forskellige interessenter. Heriblandt medlemsstater, civilsamfundet, den private sektor, den videnskabelige og akademiske verden, FN's organer samt andre interessenter. Den vil blive sammensat af: En tværgående FN-arbejdsgruppe om videnskab,

teknologi og innovation for Verdensmålene, et samarbejdende Multiinteressentforum om Videnskab, Teknologi og Innovation for Verdensmålene samt en online-plattform.

- Den tværgående FN-arbejdsgruppe om videnskab, teknologi og innovation for Verdensmålene vil fremme koordination, sammenhæng og samarbejde inden for FN-systemet omkring emner, der er relaterede til videnskab, teknologi og innovation (VTI). Det skal styrke synergi og effektivitet, og især forbedre kapacitetopbyggende initiativer. Arbejdsgruppen vil trække på eksisterende ressourcer og vil arbejde sammen med 10 repræsentanter fra civilsamfundet, den private sektor og det videnskabelige miljø for at forberede møderne af Multiinteressentforummet om VTI for Verdensmålene. Arbejdsgruppen skal også være med til at udvikle online-plattformen og gøre den operationel, heriblandt ved at forberede forslag til udformningen af forummet og online-plattformen. De 10 repræsentanter vil blive udpeget af generalsekretæren for en periode af to år. Arbejdsgruppen vil være åben for deltagelse fra alle FN-organisationer, fonde og programmer samt ECOSOCs funktionelle kommissioner. Den vil i begyndelsen være sammensat af de enheder, der i øjeblikket udgør den uformelle arbejdsgruppe om facilitering af teknologi, nærmere bestemt: ECOSOC, UNEP, UNIDO, UNESCO, UNCTAD, ITU, WIPO og Verdensbanken.

- Online-plattformen vil blive brugt til at give adgang til en grundig kortlægning af information om eksisterende initiativer, mekanismer og programmer vedrørende VTI både i og uden for FN. Online-plattformen vil facilitere adgang til information, viden og erfaring samt best practice omkring initiativer og politikker til at facilitere VTI. Online-plattformen vil også facilitere udbredelsen af relevante videnskabelige publikationer fra hele verden, der er frit tilgængelige. Online-plattformen vil blive udviklet på basis af en uafhængig teknisk vurdering, som vil tage højde for best practice og erfaringer fra andre initiativer, både i og uden for FN, for at sikre, at den vil supplere, lette adgangen til, og give tilstrækkelig information om eksisterende VTI-plattformer samt undgå overlap og forbedre synergi.

- Multiinteressentforummet om VTI for Verdensmålene vil mødes en gang om året over to dage for at diskutere VTI-samarbejde omkring temaer vedrørende implementeringen af Verdensmålene. Her vil alle relevante interessenter samle sig for at bidrage aktivt på de områder, hvor de har ekspertise. Forummet vil udgøre et sted, hvor der kan foregå interaktion og hvor man kan mødes og etablere netværk mellem andre relevante interessenter og partnerskaber mellem flere interessenter for at identificere og undersøge hvor der er teknologiske mangler eller behov, heriblandt for videnskabeligt samarbejde.

de, innovation og kapacitetsopbygning, og også for at hjælpe med at facilitere udvikling, overførsel og udbredelse af relevante teknologier for Verdensmålene. Forummets møder vil blive arrangeret af præsidenten af ECOSOC før topmødet High Level Political Forum og foregå under rammerne af ECOSOC eller sammen med andre forummer eller konferencer, når det er passende med henblik på det tema, der er til overvejelse og på basis af et samarbejde med dem, der organiserer de andre forummer eller konferencer. Forummets møder vil blive ledet af to medlemsstater og vil resultere i en opsummering af diskussioner uddybet af de to mødeledere. Denne opsummering vil indgå som input til møderne i High Level Political Forum (HLPF) i forbindelse med opfølgning og evaluering af implementeringen af Post-2015 udviklingsdagsordenen.

Møderne i HLPF bliver informeret via opsummeringen af Multiinteressentforummet. Temaerne for det følgende Multiinteressentforum VTI for Verdensmålene vil blive overvejset af High Level Political Forum med ekspert-input fra Arbejdsgruppen.

71. Vi gentager, at denne dagsorden og Verdensmålene og deres delmål er universelle, udelelige og indbyrdes forbundne, og herunder også midlerne til implementering.

OPFØLGNING OG EVALUERING

72. Vi forpligter os til at evaluere og følge op på implementeringen af Verdensmålene på en systematisk måde i løbet af de kommende 15 år. En robust, frivillig, effektiv, deltagerbaseret, transparent og integreret ramme for opfølgning og evaluering vil være et afgørende bidrag til implementeringen og vil hjælpe landene til at følge deres fremskridt og maksimere dem for at sikre, at ingen lades i stikken.

73. Opfølgning på det nationale, det regionale og det globale niveau vil fremme ansvarlighed for vores medborgere og understøtte effektivt internationalt samarbejde for at virkeliggøre Verdensmålene og fremme udveksling af best practice og gensidig læring. Det vil mobilisere opbakning til at overkomme fælles udfordringer og identificere nye problemer, der er ved at opstå. Da Verdensmålene er universelle, er gensidig tillid og forståelse mellem nationerne vigtig.

74. Opfølgings- og evalueringsprocesser på alle niveauer vil blive vejledt af følgende principper:

a. De vil blive frivillige og ledet af landene, de vil tage højde for forskellige nationale virkeligheder, kapaciteter og udviklingsniveauer, og de vil respektere landenes prioriteter og politiske handlerum. Da nationalt ejerskab er nøglen til at opnå

bæredygtig udvikling, vil resultaterne af processerne på det nationale niveau blive fundamentet for evalueringer på regionalt og globalt plan, idet den globale evaluering primært vil blive baseret på officielle nationale datakilder.

b. De vil følge udviklingen i at implementere de universelle mål og deres delmål, og herunder midlerne til at nå målene, i alle lande på en måde, der respekterer målenes universelle, integrerede og indbyrdes forbundne natur samt de tre dimensioner af bæredygtig udvikling.

c. De vil fastholde den langsigtede retning, identificere resultater, udfordringer, mangler og kritiske forudsætninger for succes samt støtte landene i at træffe velinformerede politiske valg. De vil hjælpe med at mobilisere de nødvendige partnerskaber og midler til implementering, understøtte at finde frem til løsninger og best practice samt fremme koordinering og effektivitet i det internationale udviklingssystem.

d. De vil være åbne, inkluderende, deltagerbaserede og gennemsigtige for alle mennesker og de vil understøtte afrapporteringen fra alle relevante interessenter.

e. De vil sætte mennesker i centrum og have respekt for køn, ligestilling og menneskerettigheder samt have et særligt fokus på de fattigste og mest sårbare mennesker og dem, der er længst bagud.

f. De vil bygge videre på eksisterende platforme og processer, hvor de findes, og undgå overlap. De vil være et svar på nationale omstændigheder, kapaciteter, behov og prioriteter. De vil udvikle sig over tid og tage højde for nye problemer, der er ved at opstå, samt udviklingen af nye metoder, og minimere rapporteringsbyrden for de nationale administratorer.

g. De vil være grundige, evidensbaserede og informerede af evalueringer ledet af landene selv samt af data som er af høj kvalitet, tilgængelige, rettidige, pålidelige og opdelt efter indkomst, køn, alder, race, etnicitet, migrationsstatus, handicap, geografisk placering og andre karakteristika, som er relevante i nationale kontekster.

h. De vil kræve forbedret støtte til kapacitetsopbygning for udviklingslande, heriblandt en styrkelse af de nationale datasystemer og evalueringsprogrammer, især i afrikanske lande, de mindst udviklede lande, små udviklingsøstater, udviklingslande uden adgang til havet samt mellemindkomstlandene.

i. De vil nyde godt af aktiv støtte fra FN-systemet og andre multilaterale institutioner.

75. Verdensmålene og deres delmål vil blive fulgt op og evalueret ved hjælp af et sæt af globale indikatorer. Disse vil blive suppleret af et sæt indikatorer på det regionale og nationale niveau, som

skal udvikles af medlemsstaterne, samt resultaterne af det arbejde, der bliver gjort for at udvikle baselines for de delmål, hvor der endnu ikke findes data for de nationale og globale udgangspunkter. Den globale ramme af indikatorer, som skal udvikles af Tværagenturet og Ekspertgruppen for Verdensmålene (IAEG-SDG), vil blive godkendt af FN's Statistiske Kommission inden marts 2016 og derefter vedtaget af det Økonomiske og Sociale Råd samt Generalforsamlingen, i henhold til eksisterende mandater. Denne ramme vil blive enkel men robust, forholde sig til alle Verdensmålene og delmålene, inklusive midlerne til implementering, samt bibeholde den politiske balance, integration og ambition, der er indeholdt i den.

76. Vi vil støtte udviklingslande, især afrikanske lande, de mindst udviklede lande, små udviklingsøstater og udviklingslande uden adgang til havet, i at styrke kapaciteten hos deres nationale statistikkontorer og datasystemer for at sikre adgang til rettidig, pålidelig og opdelt data af høj kvalitet. Vi vil fremme gennemsigtig og ansvarlig opskalering af passende offentligt-privat samarbejde for at udnytte det bidrag, der kommer fra en bred vifte af data, heriblandt jordobservation og geodata, mens vi samtidig sikrer nationalt ejerskab til at understøtte og holde øje med fremskridtet.

77. Vi forpligter os til at engagere os fuldt ud i at gennemføre regelmæssige og inkluderende vurderinger af fremskridtet

på lokalt, nationalt, regionalt og globalt plan. Vi vil trække så meget som muligt på det eksisterende netværk af mekanismer og institutioner, der beskæftiger sig med opfølgning og evaluering. Nationale rapporter vil give mulighed for at vurdere fremskridtene og identificere udfordringer på det regionale og globale niveau. Sammen med regional dialog og globale evalueringer vil de nationale rapporter bidrage til anbefalinger for opfølgning på forskellige niveauer.

DET NATIONALE PLAN

78. Vi opfordrer alle medlemsstater til at udvikle ambitiøse nationale indsatser så hurtigt som muligt for at hjælpe med den overordnede gennemførelse af Verdensmålene. Disse indsatser kan understøtte overgangen til Verdensmålene og bygge videre på eksisterende planlægningsværktøjer, såsom nationale strategier for udvikling og bæredygtig udvikling, som det er passende.

79. Vi opfordrer også medlemsstaterne til at gennemføre regelmæssige og inkluderende nationale evalueringer af fremgangen på det nationale og lokale niveau. Disse evalueringer bør ledes og drives af landene selv, og trække på bidrag fra oprindelige folk, civilsamfundet, den private sektor og andre interessenter, i overensstemmelse med nationale omstændigheder, politikker og prioriteter. Nationale parlamenter og andre institutioner kan også understøtte disse processer.

DET REGIONALE PLAN

80. En passende opfølgning og evaluering på de regionale og subregionale niveauer giver nyttige muligheder for at lære af andre i samme situation, heriblandt via frivillige evalueringer, udveksling af *best practice* og diskussion om fælles målsætninger. Vi hilser den slags samarbejde mellem regionale og subregionale kommissioner og organisationer velkommen. Inkluderende regionale processer vil trække på evalueringer på nationalt plan og bidrage til opfølgning og evaluering på det globale plan. Heriblandt ved High Level Political Forum (HLPF).

81. Vi opfordrer alle medlemsstater til at identificere det mest passende regionale forum til at mødes, idet vi anerkender vigtigheden af at bygge videre på eksisterende mekanismer til opfølgning og evaluering samt vigtigheden af at tillade det fornødne rum for landenes politiske beslutninger. FN's regionale kommissioner bliver opfordret til at fortsætte med at understøtte medlemsstaterne i denne henseende.

DET GLOBALE PLAN

82. HLPF vil få en central rolle med at føre tilsyn med et netværk af opfølgnings- og evalueringsprocesser på det globale niveau, i koordineret samarbejde med Generalforsamlingen, ECOSOC og andre relevante organer samt forummer

i overensstemmelse med eksisterende mandater. Det vil facilitere vidensdeling, heriblandt om succeser, udfordringer og erfaringer, og give politisk lederskab, vejledning og anbefalinger for opfølgning. Det vil fremme sammenhæng og koordinering af politikker for bæredygtig udvikling på tværs af hele systemet. Det bør sikre, at Verdensmålene forbliver relevante og ambitiøse, og HLPF bør fokusere på vurderingerne af fremskridtet, resultaterne og udfordringerne, som både udviklede lande og udviklingslande møder, samt på nye problemer, der opstår. Der vil blive lavet effektive koblinger med alle relevante FN-konferencers og processers foranstaltninger til opfølgning og evaluering, inklusive omkring de mindst udviklede lande, små udviklingsøstater og udviklingslande uden adgang til havet.

83. Ved HLPF vil opfølgning og evaluering blive informeret af en årlig statusrapport om Verdensmålene, der skal udarbejdes af Generalsekretæren i samarbejde med FN-systemet. Rapporten skal baseres på den globale ramme af indikatorer og data fra nationale statistiksystemer samt information indsamlet på det regionale plan. HLPF vil også blive informeret via Rapporten om Global Bæredygtig Udvikling, som skal styrke berøringsfladen mellem videnskab og politik og som kan give et stærkt evidensbaseret værktøj til at støtte beslutningstagere i at fremme fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig

udvikling. Vi inviterer præsidenten for ECOSOC til at gennemføre en proces af konsultationer omkring rapportens omfang, metodologi og frekvens samt dens relation til rapporten om Verdensmålenes fremskridt. Resultatet af denne proces bør afspejles i Ministererklæringen for HLPF 2016.

84. Under rammerne af ECOSOC skal HLPF udføre regelmæssige evalueringer i overensstemmelse med Resolution 67/290. Evalueringerne bliver frivillige men med opfordring til at afrapportere. Både udviklede lande og udviklingslande bliver inkluderet i evalueringerne sammen med relevante FN-organer og andre interessenter, heriblandt civilsamfundet og den private sektor. Det skal være staterne selv, der leder evalueringerne, og de skal involvere ministre og andre deltagere på højt niveau. Evalueringerne skal udgøre en platform for partnerskaber, blandt andet ved at FN's ni *major groups* og andre relevante interessenter deltager.

85. Tematiske evalueringer af fremskridtene for Verdensmålene, inklusive tværgående problemstillinger, vil også finde sted ved HLPF. Disse evalueringer vil blive understøttet af evalueringer fra ECOSOCs funktionelle kommissioner og andre mellemstatslige organer og forummer, hvilket bør afspejle målenes integrerede natur samt de indbyrdes koblinger mellem dem. Evalueringerne vil inddrage alle relevante interessenter,

og de vil indgå i, og blive rettet ind efter, HLPF's cyklus, hvor det er muligt.

86. Som det også er skitseret i Addis Ababa-handlingsplanen, hilser vi den dedikerede opfølgning og evaluering af resultaterne af Financing for Development samt alle midlerne til at nå Verdensmålene velkommen. Evalueringen er integreret med rammerne for opfølgning og evaluering på Verdensmålene. De konklusioner og anbefalinger, der bliver mellemstatsligt aftalt på ECOSOCs årlige Forum for Finansiering af Udvikling, vil blive ført videre ind i den overordnede opfølgning og evaluering af Agenda 2030 i HLPF.

87. HLPF skal mødes hvert fjerde år under rammerne af Generalforsamlingen. Her vil HLPF give politisk vejledning på topniveau vedrørende Verdensmålene og deres implementering, identificere fremskridt og kommende udfordringer samt mobilisere yderligere handling for at accelerere implementeringen. Det næste HLPF vil finde sted i 2019 under rammerne af Generalforsamlingen. Dermed bliver mødernes cyklus nulstillet for at maksimere sammenhængen med processen omkring gennemgangen af de fireårige rammer for FN's udviklingsindsatser (Quadrennial Comprehensive Policy Review (QCPR)).

88. Vi understreger også vigtigheden af strategisk planlægning på tværs af hele systemet samt implementering og

rapportering for at sikre sammenhængende og integreret understøttelse af implementeringen af Verdensmålene i FN's udviklingssystem. De relevante styringsorganer bør handle for at evaluere den type understøttelse for implementeringen samt for at rapportere om fremskridt og forhindringer. Vi hilser de fortsatte ECOSOC-dialoger om FN's udviklingssystemets positionering fremadrettet velkommen og vi ser frem til at tage fat på disse emner på passende vis.

89. HLPF vil understøtte store grupper og andre relevante interessenters deltagelse i processer til opfølgning og evaluering, i overensstemmelse med resolution 67/290. Vi opfordrer disse aktører til at rapportere om deres bidrag til implementeringen af Verdensmålene.

90. Vi beder Generalsekretæren om at forberede en rapport, i konsultation med medlemsstaterne, til drøftelse på FN's 70. generalforsamling som forberedelse til HLPF's møde i 2016. Rapporten bør skitsere kritiske milepæle på vejen mod sammenhængende, effektiv og inkluderende opfølgning og evaluering på globalt plan. Denne rapport bør inkludere et forslag til organisatoriske foranstaltninger for statsledede evalueringer ved HLPF under rammerne af ECOSOC, heriblandt anbefalinger om retningslinjer for frivillig fælles rapportering. Rapporten bør klarlægge institutionernes ansvarsområder og vejlede om årlige temaer og en serie af

tematiske evalueringer samt muligheder for periodiske evalueringer for HLPF.

91. Vi genbekræfter vores urokkelige opbakning til at virkeliggøre Verdensmålene og vi vil bruge dem fuldt ud for at forandre vores verden til det bedre inden 2030.

UDENRIGSMINISTERIET

Asiatisk Plads 2
1448 København K

Tel +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
um@um.dk
www.um.dk

Læs mere om Verdensmålene på Danmarks officielle hjemmeside www.verdensmaal.org

**VERDENS
BEDSTE
NYHEDER**

2030-PANELET